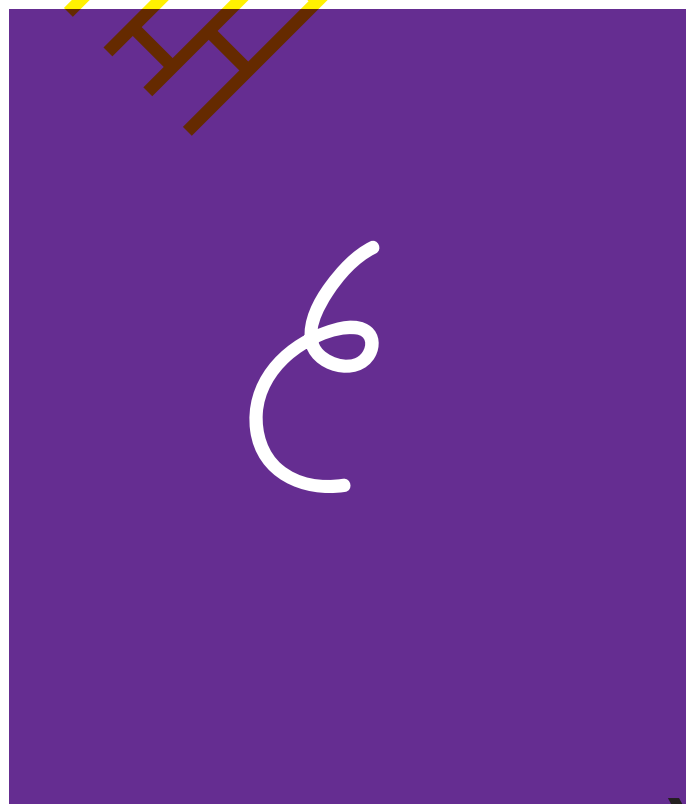

SYB

Voor u ligt het inhoudelijk jaarverslag van Kunsthuis SYB over 2015.

De projecten van SYB zijn het afgelopen jaar tot stand gekomen mede dankzij bijdragen van publieke fondsen, private fondsen, sponsors en vrienden. Wij danken het Mondriaan Fonds, het Brûsfûns van de Provincie Fryslân, de Gemeente Opsterland en Kulturstyrelsen / Danish Agency for Culture, het Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting, het VSBfonds, de Van Teyens Fundatie, Stichting Stokroos, het Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân, de Sybren Hellinga Stichting en de vrijwilligers van Kunsthuis SYB.

Kunsthuis SYB en de kunstenaars kijken met trots terug op een zeer geslaagd jaar met als kers op de taart de 1^e triënnale van Beetsterzwaag. Daar zijn wij zeer dankbaar voor!

INHOUD:

Over Kunsthuis SYB - 2
Publiciteit en Schrijversprogramma SYB - 9
Evaluatie 2015 - 12
Projecten - 16

OVER KUNSTHUIS SYB

Kunsthuis SYB is een artist residency in Beetsterzwaag in Friesland, waar jonge kunstenaars en curatoren wonen, werken, experimenteren en presenteren. Kunsthuis

SYB stelt haar ruimte en organisatie in dienst van de resident. Geselecteerde projecten hebben een onderzoekend en experimenteel karakter. Residents krijgen ruimte, tijd, budget en huisvesting om zich zowel inhoudelijk als professioneel te verdiepen en een volgende stap in hun werk te zetten. Daarbij worden zij aangespoord om samen te werken met andere kunstenaars, collega's uit andere disciplines en bewoners uit het dorp.

SYB is ook plek voor praktijkervaring en loopbaanversneller voor jonge curatoren, critici, schrijvers/recensenten, educatief medewerkers, publiciteits-medewerkers en vrijwilligers uit de directe omgeving.

SYB is opgericht in 2000 als residency en presentatie-instelling voor jong talent. In de loop der jaren is SYB uitgegroeid tot een stabiele en professionele organisatie.

Met de programmeringscommissie, het recensentenprogramma, de publiek toegankelijke residency en de organisatie van de 1^e triënnale van Beetsterzwaag is SYB een koploper gebleken. SYB blijft zich ontwikkelen en maakte in 2015 een paar belangrijke stappen.

Kunsthuis SYB is opgericht vanuit het gedachtegoed van de in 2000 overleden Sybren Hellinga. De eigenzinnige galeriehouders verlangde naar een nieuwe, menswaardige wereld en vertrouwde erop dat de hedendaagse kunstenaar in staat was deze wereld te creëren. Het pand dat hij naliet vormt sindsdien de fysieke en ideële kern van Kunsthuis SYB. De studio/presentatieruimte en het daarboven gelegen woonhuis functioneren als werkplek en gastenverblijf voor kunstenaars.

Op basis van een projectvoorstel nodigt SYB hedendaagse kunstenaars en curatoren uit om gedurende een projectperiode van gemiddeld zes weken in het huis te wonen en te werken en vervolgens een presentatie te maken. Gedurende de residency staan de geselecteerde kunstenaar en zijn project centraal, maar samenwerking met anderen is daarbij een vereiste. Rondom elk project wordt een programma samengesteld waar meerdere jonge mensen (als vrijwilligers)

aan bijdragen: de begeleider, de recensent, de publiciteitsmedewerker, de tekstschrijver, de webmaster. SYB heeft daarmee ook de functie van 'leerplek', als loopbaanversneller voor jonge professionals. Ook het publiek speelt hierbij een rol. Op deze wijze worden alle onderdelen van een project, van onderzoek tot uitvoering, presentatie en publiciteit met elkaar gedeeld en naar een hoger niveau gebracht.

Beetsterzwaag is een dorp in de gemeente Opsterland, in de provincie Friesland. Het is een karaktervol dorp aan de rand van de Friese Wouden. De vele historische panden en de landgoederen met behorende tuinen zijn de stille getuigen van de adel die het dorp bewoonde in de 18de en 19de eeuw.

Kunsthuis SYB is gevestigd in een pand midden in de Hoofdstraat. Het pand (nu een monument) deed in de vorige eeuw dienst als boterballetjesfabriek en snoepwinkel. De benedenverdieping functioneert als werkplek, ontmoetings- en presentatieruimte. Door de ruwe muren, historische elementen en typische indeling is het allerm minst een white cube. Achter de studio ligt een tuin.

De eerste en tweede verdieping worden gebruikt om te wonen, te werken, te koken, te eten en te slapen. SYB heeft een huiselijke kwaliteit door de inrichting, de voelbaar aanwezige geschiedenis, de

behulpzame buren. Het huis biedt een tijdelijk thuis. Het is een vrije en vriendelijke omgeving voor samenkomst, experiment en onderzoek. De fysieke afstand tot podia, faciliteiten en collega's geeft rust om te reflecteren en te concentreren. Wonen en werken op dezelfde plek met genodigde kunstenaars en gasten draagt bij aan de intensiteit van de werkperiode.

Het Kunsthuis staat in het midden van de (enige) winkelstraat. Residerende kunstenaars bevinden zich niet in een isolement maar midden in een dorpsgemeenschap. Het dorp en het omringende landschap dienen vaak als inspiratie en decor. De inwoners van Beetsterzwaag spelen in veel projecten een rol. Zo zijn ze tegelijk informatiebron, assistent, deelnemer en publiek.

Stichting SYB heeft het pand en de inventaris begin 2006 overgedragen aan de Sybren Hellinga Stichting (SHS). Met deze eigendomswisseling wordt de exploitatie en het bezit van Kunsthuis SYB op een heldere wijze verdeeld tussen twee stichtingen, waarbij de SHS verantwoordelijk is voor het beheer en het onderhoud van het pand en Stichting SYB voor het activiteitenprogramma in het pand; de residencies, tentoonstellingen, randprogrammering, het personeel en de vrijwilligers.

Professionals en vrijwilligers

Kunsthuis SYB heeft een unieke organisatiestructuur waarbij gedreven jonge professionals en vrijwilligers de kans krijgen om zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Alleen de zakelijk leider en programmaleider worden op freelance basis betaald. De organisatie van SYB bevindt zich niet in het huis in Beetsterzwaag; het huis is van de resident.

Medewerkers wonen verspreid door het hele land en komen geregeld samen in het Kunsthuis om te vergaderen, om een projectkunstenaar te bezoeken of een presentatie bij te wonen.

Stichting SYB organiseert zich volgens het bestuur + directie-model zoals dat wordt genoemd in de Code Cultural Governance.

Het bestuur stelt het financieel, organisatorisch en inhoudelijk beleid van Kunsthuis SYB vast en ondersteunt de artistiek leider en zakelijk leider bij de uitvoering van haar taken.

De artistiek leider en zakelijk leider hebben de dagelijkse leiding. Samen met het bestuur dragen zij zorg voor de vitaliteit van de organisatie en zet ze lijnen uit voor de toekomst. Ze geven het inhoudelijk en zakelijke kader voor de programmering en bewaken de uitvoering van het beleid. Zij zijn het eerste aanspreekpunt naar buiten, zorgen voor de financiën, ondersteunen de projectkunstenaars en dragen de verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer van het pand.

De programmeringscommissie (van regelmatig wisselende samenstelling) bestaat uit bij voorkeur zes jonge kunstenaars, theoretici en curatoren. Zij bepalen samen met de leiding de artistiek-inhoudelijke koers, formuleren het beleid, programmeren projecten en kunstenaars, begeleiden en volgen de residerende kunstenaars, evalueren gerealiseerde projecten, initiëren nieuwe activiteiten en geven sturing aan het recensentenprogramma. Ook denken zij mee over publiciteit, beheer en financiën waar dat aan de inhoud raakt. De commissieleden onderhouden het contact met SYB's netwerk, scouten kunstenaars

en promoten Kunsthuis SYB in lezingen en presentaties.

De vrijwilligers

SYB werkt - naast de zes leden van programmeringscommissie - samen met nog vijftien vrijwilligers die werkervaring op willen doen bij een culturele organisatie.

De artistiek leider stuurt de vrijwilligers aan. SYB heeft op deze wijze recensenten, publiciteitsmedewerkers, tekstschrijvers, een vormgever/webmaster/documentalist, vertalers en een educatief medewerker aan zich weten te binden. Samen zorgen ze voor alle persuitingen van Kunsthuis SYB, het beheer van de website, de educatieve workshops, de vormgeving van publicaties, de persberichten en de vertalingen van persberichten en recensies.

De andere vrijwilligers zijn omwonenden die het Kunsthuis sinds jaar en dag een warm hart toedragen. Ze ontvangen de residents, geven informatie over het dorp en de omgeving en brengen ze in contact met andere inwoners, bedrijven of instellingen. Ze voeren tevens kleine klussen uit, beheren de sleutels en houden een oogje in het zeil. Deze betrokken vrijwilligers zijn essentieel voor de inbedding van Kunsthuis SYB in het dorp, de gastvrijheid richting de residents en de uitvoering van projecten.

Bestuur Stichting SYB

Voorzitter - Irene Kromhout, Groningen | artistiek leider Stream en assistent curator 11 Fountains, LWD2018

Penningmeester - Ernst Frank Muller, Deventer | advocaat
Secretaris - Wytse Visser, Amsterdam | programma coördinator
Rijksakademie

Dagelijkse leiding

Artistiek leider - Maritt Serena Kuipers, Amsterdam | beeldend kunstenaar en curator, ook werkzaam voor Platform Beeldende Kunst.
Zakelijk leider - Annelie Musters - Amsterdam | sinds 2000 ook werkzaam als bestuurslid en projectmanager bij AiR Chinese European Art Center, Xiamen, China

Vrijwilligers

Programmeringscommissie

Erica van Loon - Amsterdam | beeldend kunstenaar
Tom Kok - Utrecht | beeldend kunstenaar
Noor Nuyten - Gent / Amsterdam | beeldend kunstenaar
Vincent van Velsen - Maastricht | curator, kunstcriticus, eindredactie schrijversprogramma SYB.
Agnes Winter - Groningen | curator, kunsthistoricus
Timmy van Zoelen - Den Haag / Rotterdam | beeldend kunstenaar

Schrijvers/Recensenten

Marian Cousijn - Amsterdam | kunsthistoricus en schrijver, tevens werkzaam voor de Correspondent, Usptream Gallery en het Stedelijk Museum
Docus van der Made - Amsterdam | kunsthistoricus en criticus, curator en public programmer bij Locatie Z
Judith Spijksma - Groningen | kunstcriticus en curator, tevens werkzaam voor CBK Drenthe, het Fries Museum en Tubelight
Julia Steenhuisen - Amsterdam | freelance schrijver en hoofdredacteur van Simulacrum
Anne Marijn Voorhorst - Amsterdam | kunstcriticus en schrijver van proza
Agnes Winter - Groningen | kunsthistoricus en kunstcriticus, tevens werkzaam voor Tubelight

Publiciteit & grafische vormgeving

Anne Marijn Voorhorst - Amsterdam | free publicity en social media
Maarten van Maanen - Amsterdam | grafisch vormgever & webbeheer

Tekstschrijvers

Aafke Weller - Amsterdam/Wenen | beeldend kunstenaar, schrijver en restaurateur in opleiding

Vertalers persberichten & recensies

Vertaling Engels: Jenny Wilson, Marcus Bruystens, Sanne Lauriks
Vertaling Fries: Eduard Knotter, Lammert Dijkstra, Sjoerdijse Veenstra

Educatied medewerkers

Conny Kuilboer en Valentijn Rambonnet

Beheer pand & praktische ondersteuning kunstenaars

Jan Harmsma - Beetsterzwaag | raadslid gemeente Opsterland
Mechteld van der Loo - Beetsterzwaag | basisschool leerkracht
Durk Schroor - Beetsterzwaag | ondernemer en huisman
Annemarie van Veen - Beetsterzwaag | beeldend kunstenaar
Lutske van Veen - Beetsterzwaag | haptonoom

Ereleden en adviseurs

Maartje Peters, Noordlaren | voormalig coördinator Kunsthuis SYB en beeldend kunstenaar
Chris Hellinga - Delft | oprichter SYB, projectontwikkeling/onderzoek consultant Delft Energy Initiative, TU Delft
Emmie Muller - Groningen | oprichter SYB, beeldend kunstenaar
Anja Swint - Groningen | oprichter SYB, fotografe en beeldend kunstenaar

Werken bij SYB

SYB maakt twee verschillende typen van 'verblijven' mogelijk:

A. De residency

B. Praktijkervaring

Beide zijn sinds jaren met elkaar vervlochten.

A. De residency

Wat biedt SYB de resident?

Kunsthuis SYB biedt een werkplek in de luwte van de (kunst)wereld. In SYB is de kunstwereld letterlijk op afstand, zodat de resident geconcentreerd kan werken, naar nieuwe wegen kan zoeken en nieuwe ideeën kan ontwikkelen of uitproberen. Tijdelijke afstand bewijst keer op keer een belangrijke voorwaarde te zijn voor kritische reflectie op de eigen beroepspraktijk.

Kunsthuis SYB faciliteert onderzoek en experiment. SYB richt zich op kunstenaars die onderzoeksmatig werken en biedt hen ruimte, tijd, budget en begeleiding om een nieuwe stap in hun werk te maken. Zij stimuleert kunstenaars om risico's te nemen, het experiment aan te gaan, nieuwe vormen van samenwerking te onderzoeken en zich niet (alleen) te focussen op een eindpresentatie.

In een tijd waarin de focus steeds meer komt te liggen op productie en publieksbereik, gaat het in SYB om ontwikkeling en experiment. SYB biedt een plek in de luwte waar kunstenaars kunnen werken zonder de druk om een eindproduct te leveren. De resultaten van het onderzoek worden wel in een eindpresentatie gedeeld met een algemeen publiek en vakgenoten, waardoor de kunstenaars de kans krijgen om het werk te toetsen en aan te scherpen. Het proces dat in SYB in gang is gezet,

gaat na afloop van de projectperiode door. Meestal krijgen SYB-projecten elders een vervolg in de vorm van een publicatie, film of tentoonstelling.

Kunsthuis SYB stimuleert samenwerking.

SYB stelt het aangaan van samenwerkingsverbanden als voorwaarde. Deze samenwerking kan verschillende vormen aannemen: van een project dat door meerdere kunstenaars gezamenlijk wordt geïnitieerd en uitgevoerd en/of met een publiek, tot een project waarbij een kunstenaar verschillende collega's en deskundigen voor een kort verblijf uitnodigt. Hiermee formeert de kunstenaar zelf een veld voor productie, onderzoek, experiment, kennisvergaring, uitwisseling en kritische reflectie. De horizon van kunstenaars wordt verbreedt, grenzen worden verlegd en het netwerk wordt uitgebreid. Door de afgelegen ligging van het Kunsthuis is de samenwerking intensief en daardoor vruchtbaar.

Kunsthuis SYB ondersteunt jonge en mid-career kunstenaars en curatoren.

Kunstenaars die verkeren in een bijzondere fase tussen opleiding en onafhankelijkheid, of langere tijd intensief hebben gewerkt aan hun beroeps carrière, hebben veel profijt van een residency-periode waarin ze de vrijheid krijgen om te experimenteren en zich verder te ontwikkelen. De ontmoeting en uitwisseling met verwante kunstenaars, schrijvers, denkers of wetenschappers geeft ze de kans om hun werk inhoudelijk en formeel uit te diepen of een nieuwe richting te geven.

Kunsthuis SYB begeleidt kunstenaars.

De aanwezige kennis en contacten binnen de programmeringscommissie en directie worden aangewend om de projectperiode optimaal te benutten en zo mogelijk een

logisch vervolg te realiseren. De lokale vrijwilligers geven de projectkunstenaars een warm welkom, informatie over de omgeving en praktische hulp. De overige vrijwilligers ondersteunen de resident tijdens de werkperiode of bij de eindpresentatie waar mogelijk en wenselijk.

SYB stelt een budget beschikbaar voor ieder project.

In de aanloop naar een project stellen de kunstenaars in overleg met de zakelijk leider een begroting op. In de projectbegroting mogen bedragen opgenomen worden voor materiaalkosten en reis- en verblijfskosten. Veel kunstenaars vullen het budget van SYB zelf aan. Het is voor SYB een groot goed dat de kunstenaars geen bijdrage hoeven te betalen en dat onkosten vergoed worden. Hierdoor kunnen kunstenaars zich zoveel mogelijk op hun werk richten.

Kunsthuis SYB maakt het werkproces openbaar.

Contact tussen kunstenaars en publiek is voor beide partijen inspirerend en waardevol. Door het openbare werkproces en de eindpresentaties krijgt het publiek een kijkje in de kunstenaarspraktijk en de unieke kans deelgenoot te zijn van het werkproces van een kunstenaar en de totstandkoming van hedendaagse kunst. Voor de kunstenaars levert het verrassende ontmoetingen en gesprekken op die een interessant onderdeel van het werkproces kunnen uitmaken.

Wat verwacht SYB van de resident? Van residents wordt verwacht dat zij gedurende de projectperiode van gemiddeld zes weken in het huis wonen en werken en vervolgens hun project presenteren aan een publiek. Samenwerking met anderen gedurende het

verblijf is een vereiste, ten eerste binnen het project zelf met andere kunstenaars, professionals of een publiek, maar ook met de SYB vrijwilligers en jonge professionals: de curator, de begeleider, de recensent, de publiciteitsmedewerker, de tekstschrijver, de vertaler, de webmaster en educatief medewerker.

B. Praktijkervaring

Bij SYB is er sprake van tweerichtingsverkeer; de jonge professional (curatoren, critici, schrijvers/recensenten, educatief medewerkers, publiciteitsmedewerkers) en de vrijwilligers uit het dorp brengen kennis en expertise binnen en andersom leren zij van de culturele organisatie. Deze gelijkwaardigheid is een voorwaarde voor een vruchtbare samenwerking.

Kunsthuis SYB biedt jonge professionals en vrijwilligers:

- de mogelijkheid hun kennis en expertise in te zetten binnen een culturele instelling. Dit kan ter voorbereiding dienen op hun toekomstige loopbaan;
- een kans om deel te nemen of onderdeel te zijn van een community. Culturele non-profit organisaties zoals SYB zijn sterk in het bouwen op gezamenlijke toewijding en energie van zowel bestuur, dagelijkse leiding én vrijwilligers;
- een vrijwilligersvergoeding.

De programmeringscommissie (5/6 leden)

De leden van de commissie kunnen ervaring opdoen als curator of als inhoudelijk begeleider van de kunstenaars/projecten. Zij bezoeken de residents meerdere keren tijdens hun verblijf in SYB, bespreken samenwerking met derden en begeleiden hen naar de eindpresentatie. De programmeringscommissie komt

regelmatig bijeen om het artistiek inhoudelijke beleid van SYB te ontwikkelen, kunstenaars en projecten te selecteren en gerealiseerde projecten te evalueren.

Schrijvers/ Recensenten (5)

Kort na de oprichting van Kunsthuis SYB in 2000 begon de programmeringscommissie met het uitnodigen van jonge professionele schrijvers om een recensie te schrijven over een project. Sinds 2010 werkt SYB met een vaste poule van vijf jonge kunstcritici. Ieder anderhalf jaar wordt de poule verversd en kunnen nieuwe schrijvers en kunstcritici solliciteren. De schrijvers bezoeken, soms voor langere tijd of meerdere keren, een project in ontwikkeling en gaan met de kunstenaar in gesprek. Naar aanleiding van dit bezoek schrijft de recensent een kritische beschouwing, een interview of kort verhaal over het onderzoek van de residerend kunstenaars. De schrijvers zijn onafhankelijk en worden gestimuleerd om kritische vragen te stellen. De uiteindelijke tekst wordt gepubliceerd op de website en in de digitale en papieren nieuwsbrief en ligt in oplage in SYB. De recensies worden door SYB-vrijwilligers vertaald in het Engels, en afhankelijk van het project, in het Fries.

Vrijwilligers educatie, publiciteit en website (5)

Samen zorgen ze voor alle persuitingen van Kunsthuis SYB, het beheer van de website, de vormgeving van de SYB-nieuwsbrief, de persberichten en de vertalingen van persberichten en recensies en helpen zij bij educatieve trajecten. Zij doen hiermee ervaring op in een culturele organisatie: omgaan met deadlines, communiceren, bijdragen aan goede werkrelaties, samenwerken, betrouwbaarheid tonen, problemen oplossen, reflecteren en doorgeven van kennis en ervaringen. Zij ontvangen

hiervoor een onkostenvergoeding.

Vrijwilligers uit het dorp (5)

De vrijwilligers uit het dorp krijgen de kans om kennis te maken met jonge hedendaagse kunstenaars uit binnen- en buitenland, krijgen een kijkje in de keuken van hun beroepspraktijk, en kunnen hun kennis over het dorp, de omgeving en de Friese cultuur met hen delen. Jonge professionals en vrijwilligers kunnen zich op verschillende manieren inzetten binnen de organisatie. Zij bieden hun kennis en ervaring, betrouwbaarheid, maar willen ook kritisch getoetst worden. Zij doen hun werk in overleg met de dagelijkse leiding, onbetaald en onverplicht, maar niet vrijblijvend.

Presentatie en publiek

Kerntaak - openbaar werkproces en eindpresentaties

Kunsthuis SYB maakt het werkproces openbaar voor het publiek. Het publiek krijgt de mogelijkheid om de kunstenaars tijdens het werkproces te volgen. Het huis is in de weekenden geopend voor publiek en de kunstenaars maken hun werkproces zichtbaar via de blog op de website van SYB en via de social media. Daarnaast is het mogelijk de feestelijke eindpresentatie te bezoeken aan het eind van elke werkperiode.

Financiering van de projecten en residencies in 2015

SYB levert een aanzienlijke eigen bijdrage door de grote inzet van de ca twintig vrijwilligers. Alleen de zakelijk leider en artistiek leider worden op freelance basis betaald, alle anderen werken onbezoldigd. De eigen middelen, verkregen uit de nalatenschap van Sybren Hellinga, worden

aangewend voor het onderhoud van het pand. De organisatie van de driejaarlijkse Sybren Hellinga Kunstprijs wordt ook gefinancierd door de Sybren Hellinga Stichting.

Voor een overzicht van de inkomsten en uitgaven verwijzen wij naar de Jaarcijfers 2015.

- Voor de financiering van het jaarprogramma 2015 werkte SYB samen met overheidsfondsen en overheden: het Mondriaan Fonds, het Brûsfûns van de Provincie Fryslân, de Gemeente Opsterland en Kulturstyrelsen / Danish Agency for Culture, en met particuliere fondsen: het Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting, het VSBfonds, de Van Teyens Fundatie, Stichting Stokroos, het Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân, de Sybren Hellinga Stichting. Daarnaast hebben we voor Sfear fan Ynset, de 1^e triënnale van Beetsterzwaag voor het eerst een crowdfundingscampagne/ vriendenactie opgezet die succesvol is verlopen.
- Bij de samenwerkingen met de onderwijs- en kunstinstellingen werden kosten gedeeld, in 2015 heeft SYB samengewerkt met de Jan van Eyck Academie (Maastricht) en Academie Minerva (Groningen).
- Bij de zomerresidencies dragen de kunstenaars en/of fondsen uit het land van herkomst bij, zoals Kulturstyrelsen / Danish Agency for Culture voor de residency van de Deense kunstenaar John Kørner in september-oktober 2015.
- Bij elk project zijn er ook sponsors uit de omgeving die bijdragen (in natura), zoals in 2015 bijvoorbeeld Zorginstelling Talant /de Wissel, de bakkers van Verloop, de paardenrenbaan in Lippenhuizen en de tien eigenaren en beheerders van de locaties van de 1^e triënnale van Beetsterzwaag, die ruimte en faciliteiten ter beschikking hebben gesteld.

PUBLICITEIT EN SCHRIJVERSPROGRAMMA SYB 2015

Kunsthuis SYB is een plek voor onderzoek en experiment. SYB legt geen druk op kunstenaars om een eindproduct te presenteren en daarmee een groot publiek voor SYB aan te trekken. In SYB presenteren kunstenaars hun onderzoek of nieuw werk in ontwikkeling. Via de openingstijden in de weekenden, het blog op de SYB-site en de publieke eindpresentaties maakt SYB het werkproces openbaar. De kunstenaars staan in direct contact met het publiek. Zo biedt SYB het publiek een unieke kans om de beroepspraktijk van hedendaagse kunstenaars te volgen en te ondervragen.

Kunsthuis SYB is gehecht aan haar plek in Friesland, maar profileert zich als een landelijke instelling. Naast publiek uit de regio, heeft SYB een grote groep 'publiek op afstand' - mensen die SYB trouw volgen maar niet vaak in de gelegenheid zijn om naar Beetsterzwaag te komen. Onder dit publiek bevinden zich veel kunstenaars, collega-instellingen, theoretici en critici. SYB heeft veel baat bij de betrokkenheid van deze mensen; ze versterken SYB's netwerk en zijn belangrijk voor de resident. SYB wil deze groeiende groep publiek op afstand zo goed mogelijk informeren over het programma en over hoe de projecten zich in SYB ontwikkelen en gebruikt hiervoor verschillende middelen en kanalen:

- SYB's digitale nieuwsbrief;
- SYB's recensentenprogramma;
- SYB's websites - voor de 1^e triënnale van Kunsthuis SYB is een aparte website gemaakt;
- het kunstenaarsblog op de website;
- SYB's Facebookpagina, Twitter & LinkedIn;
 - persrelaties;
 - evenementen;
 - advertenties.

De digitale nieuwsbrief wordt ongeveer tweemaal per project verstuurd (ongeveer om de 4 weken). De digitale nieuwsbrief wordt verstuurd naar 1410 adressen.

Op de website is algemene informatie over Kunsthuis SYB te vinden. Ook vinden geïnteresseerde kunstenaars er een toelichting voor het indienen van een projectvoorstel. De website geeft een overzicht van verschenen publicaties, actueel nieuws over de organisatie of voormalig SYB-residenten en bevat een kunstenaarsindex. De website van SYB trok in 2014 gemiddeld zo'n 1987 bezoeken per maand.

Alle recensies die sinds 2000 in opdracht van SYB zijn geschreven, zijn op de website na te lezen.

De blog op SYB's website biedt ruimte aan de residerende kunstenaars om geïnteresseerden vanaf een afstand een kijkje te geven in hun werkproces. Op deze manier vormen de teksten en beelden die tijdens en kort na het project op het weblog zijn geplaatst gaandeweg het digitale archief van SYB.

Aankondigingen van de projecten verschenen in regionale bladen en op regionale websites, zoals de Leeuwarder Courant, Drachtster Courant, Friesch Dagblad, Actief, de Woudklank en Sa! Het SYB programma werd opgenomen in culturele agenda's van o.a. de Volkskrant, galleries.nl, vanplan.nl, het Fries Uitburo, Kunstbeeld en de Nederlandse tentoonstellingsagenda. Wat de landelijke kunstbladen betreft adverteerde SYB in 2015 in een alle nummers van Metropolis M en op de website. Daarnaast hebben we voor Sfear fan Ynset een insteekfolder meegestuurd naar alle abonnees van Metropolis M. Maar de publiciteit beperkt

zich niet alleen tot door SYB geïnitieerde aankondigingen en recensies. Ook in 2015 hebben we de pers weten te interesseren voor SYB als kunstenaarsinitiatief en voor individuele kunstenaars. Dit heeft geleid tot een groot aantal interviews, artikelen en vermeldingen in allerlei kranten en kunsttijdschriften, op websites en op lokale tv en radio.

SYB onderhoudt een levendige Facebookpagina. Het aantal volgers van SYB's Facebookpagina stijgt gestaag (1720 likes/volgers), het totale bereik van onze Facebookposts bedraagt op het moment van schrijven volgens de pagina statistieken rond de 2.261 personen, met 617 actief betrokken personen op onze laatste post. Per project machtigt SYB tevens de projectkunstenaars om berichten te posten over hun ervaringen tijdens hun residency, en ook de leden van de programmeringscommissie doen status updates over het project dat ze begeleiden. SYB twittert alle nieuwsbrieven en andere wetenswaardigheden over projecten en projectkunstenaars en krijgt ook op Twitter steeds meer volgers.

Bezoekersaantallen:

In totaal heeft SYB in 2015 een publiek van ongeveer 53.622 personen weten te interesseren: waarvan 7.425 fysieke bezoekers en 46.197 virtuele bezoeken (website, Facebook, twitter, nieuwsbrief).

Schrijversprogramma 2015

Kort na de oprichting van Kunsthuis SYB begon de programmeringscommissie met het uitnodigen van jonge professionele schrijvers om een recensie te schrijven over een project. Vanaf 2010 werkt SYB met een vaste poule van vier of vijf jonge kunstcritici. Iedere anderhalf à twee jaar wordt de

poule verversd en kunnen nieuwe schrijvers en kunstcritici solliciteren. De recensenten worden aan de hand van een motivatiebrief en een portfolio geselecteerd op hun kritische houding en talent.

De schrijvers bezoeken, soms voor langere tijd of meerdere keren, een project in ontwikkeling en gaan met de kunstenaar in gesprek. Naar aanleiding van dit bezoek schrijft de recensent een kritische beschouwing over het onderzoek van de residerend kunstenaars. De schrijvers zijn onafhankelijk en worden gestimuleerd om kritische vragen te stellen. De uiteindelijke tekst wordt gepubliceerd op de website en in de digitale nieuwsbrief. SYB ziet het schrijversprogramma als kans voor kunstcritici én voor de projectkunstenaars. Kunstenaars moeten in gesprek met de schrijver hun onderzoek en werkwijze helder verwoorden en worden aan kritische vragen onderworpen. De geschreven recensie, tekst of beschouwing plaats het project in een breder kader en presenteert het naar de buitenwereld.

In 2015 heeft SYB het schrijversprogramma ook opengesteld voor andersoortige schrijvers (niet alleen kunstcritici), omdat ook bijvoorbeeld proza een ingang kan bieden in het project en werk van een kunstenaar. Dat resulteerde het afgelopen jaar in twee korte verhalen geïnspireerd op het project en de eindpresentatie van de resident en geschreven door Anne Marijn Voorhorst.

SYB's schrijvers zijn vrij om te kiezen of ze een recensie, interview, essay of kort verhaal gaan schrijven n.a.v. het project van de kunstenaar, zodat er een gevarieerd scala aan teksten rondom de residenten ontstaat en niet alleen een recensie. Dit past bij SYB's ambitie om een plek voor

onderzoek en experiment te zijn. Vincent van Velsen, sinds januari 2015 lid van SYB's programmeringscommissie en daarvoor schrijver in SYB's recensentenprogramma heeft het afgelopen jaar het schrijversprogramma aangestuurd en de eindredactie verzorgd.

Workshop recensentenprogramma

Om jonge kunstcritici en schrijvers te stimuleren en te ondersteunen en om nieuwe schrijvers voor de recensentenpoule te bereiken organiseert Kunsthuis SYB educatieve activiteiten voor jonge schrijvers zoals workshops en ontmoetingen.

SYB's recensentenprogramma en in het verlengde daarvan de workshops voor kunstcritici hebben inmiddels navolging gekregen bij andere residenties. Begin 2015 organiseerde Vincent van Velsen een workshop voor de huidige en eerdere schrijvers uit SYB's schrijverspoule onder leiding van Maria Barnas. Verschillende manieren van schrijven werden besproken, naar aanleiding van Barnas' eigen teksten in verschillende stijlen, vormen en media.

De workshop had tegelijkertijd ook een sociale component: de oude en nieuwe SYB-schrijvers konden elkaar ontmoeten.

In 2015 schreven Marian Cousijn, Docus van der Made, Judith Spijksma, Julia Steenhuisen, Anne Marijn Voorhorst en Agnes Winter over de projecten van SYB. Hun interviews, recensies, essays en korte verhalen vindt u in het hoofdstuk Projecten.

Publicaties in 2015

Voor de 1^e triënnale van Beetsterzwaag 'Sfear fan Ynset', publiceerde SYB een kleine, drietalige publicatie, vormgegeven door Maarten van Maanen. Agnes Winter van SYB's schrijversprogramma en programmeringscommissie coördineerde

het geheel en was verantwoordelijke voor de eindredactie.

Voor de publicatie schreven oude en nieuwe schrijvers en critici van SYB's schrijversprogramma een toegankelijke tekst over elk werk.

Aan de publicatie werkten mee:

Grafisch ontwerp: Maarten van Maanen

Coördinatie: Agnes Winter

Redactie: Agnes Winter, Irene Kromhout,

Maritt Kuipers, Annelie Musters

Tekst: Marian Cousijn, Julia Geerlings,

Marjolein Geraedts, Yasmijn Jarram,

Brenda Tempelaar, Vincent van Velsen,

Anne Marijn Voorhorst, Agnes Winter

Vertaling Engels: Jenny Wilson, Marcus

Bruystens, Sanne Lauriks

Vertaling Fries: Eduard Knotter, Lammert

Dijkstra en Sjoerdijse Veenstra

Zichtbaarheid versus experiment

In 2015 zijn er residencies geprogrammeerd voor jonge en mid-career beeldend kunstenaars en curatoren die verkeren in een bijzondere fase tussen opleiding en onafhankelijkheid, of al langere tijd intensief hebben gewerkt aan hun beroeps carrière, en behoefte hebben aan periode van reflectie, verdieping en rust om een idee te ontwikkelen. De commissie nam bewust risico's en selecteerde geen dichtgetimmerde projectvoorstellen.

SYB opende in 2015 haar deuren voor:

- studenten van het 3e en 4e jaar van Academie Minerva;
- kunstenaars Pieter Paul Pothoven (i.s.m. met het Fries Verzetsmuseum en de Jan van Eyck Academie); Edward Clydesdale Thomson i.s.m. met Sjoerd Westbroek en hoogleraar Literatuur en samenleving Frans-Willem Korsten; Yeb Wiersma en Miek Zwamborn (i.s.m. met kunstenaar Louwrien Weijers, G.A.L.A. en de Jan van Eyck Academie); Noa Giniger & Anat Spiegel; John Kørner; Toon Fibbe & Laura Wiedijk; Riet Wijnen en
- curator Rieke Vos i.s.m. kunstenaars Kasper Jacobs, Ilke Gers, Frank Koolen en Eric Giraudet de Boudemange.

Daarnaast nam SYB deel aan Supermarket International Art Fair in Stockholm, hebben we het afgelopen jaar een succesvolle eerste editie van de Triënnale van Beesterzwaag georganiseerd met de Friese titel Sfear Fan Ynset en zijn we gestart met een Zaak van Noordelijk belang i.s.m. De Zaak Nu, de belangenvereniging voor presentatie instellingen. Het Noorden van Nederland kent een aanzienlijk aantal presentatie-instellingen. Tussen deze instellingen bestaat echter weinig

contact. Daarnaast zou een deel van deze instellingen aan zichtbaarheid en bekendheid kunnen winnen bij het publiek.

Kunsthuis SYB onderzoekt daarom de mogelijkheid om tot meer samenwerking in het noorden te komen.

Slow burn

2015 was wat dat betreft een intensief jaar, dat veel heeft geëist van alle vrijwilligers.

Iedereen heeft hard gewerkt om de eerste triënnale van Beetsterzwaag een succes te maken. Wat als pilot startte groeide uit tot een indrukwekkend en professioneel kunstevent waar we met trots op terugkijken. SYB heeft door samenwerkingen aan te gaan met lokale organisaties zoals Beetsterzwaag Natuurlijk Genieten, de Open Momenumentendagen

Beetsterzwaag en Bourgondisch Beetsterzwaag in het dorp heel veel goodwill gekweekt en zich zichtbaarder gemaakt dan ooit. Op de eerste plaats in de regio, maar we kregen ook meer landelijke aandacht. Ook vanuit de politiek was er belangstelling. Birgit Donker, directeur van het Mondriaanfonds kwam met 2^e kamerlid Jacques Monasch op werkbezoek. Aan de hand van directie en bestuur van SYB bezochten zij een aantal locaties op de route, spraken met kunstenaars en met burgemeester Ellen van Selm en wethouder cultuur Rob Jonkman van gemeente Opsterland.

Toch moet SYB hard vechten voor haar bestaan: zichtbaarheid en publieksaantallen zijn enorm belangrijk geworden in het huidige politieke klimaat. Met de eerste triënnale hebben we geprobeerd zichtbaar te maken hoe belangrijk Kunsthuis SYB is voor de ontwikkeling van kunstenaars en hoe SYB bijdraagt aan het kunstklimaat in de omgeving. Wij zijn ons ervan bewust dat de presentaties bij Kunsthuis SYB

niet altijd even toegankelijk zijn voor het grote publiek. Het is voor publiek soms niet makkelijk om het werkproces van een kunstenaar te begrijpen en daaruit gelijk te af te leiden hoe het kunstwerk er uiteindelijk uit zal komen te zien. Vaak weet de kunstenaar dat zelf ook nog niet. Hierdoor kan het moeilijk zijn een instelling als Kunsthuis SYB op waarde te schatten en te zien welke bijdrage SYB levert aan de kunstenaars, de kunstwereld én diens fysieke omgeving, Beetsterzwaag en Friesland. Veel kunstwerken waarvoor in SYB de eerste aanzet is gedaan zijn nooit in hun volle glorie in Beetsterzwaag tentoongesteld. Een project dat in SYB is gestart heeft meestal een vervolg elders en het eindresultaat wordt ook ergens anders (vaak in de Randstad of in het buitenland) tentoongesteld. De triënnale toonde de 'affe' kunstwerken die als het ware terugkwamen naar de plek waar zij zijn ontstaan. Het was ook een gebaar naar de omgeving: hier zijn de werken waar jullie in een eerste fase aan hebben bijgedragen. Alle getoonde werken gingen ook over de omgeving, de mensen, de natuur, ze zijn er mee verbonden.

SYB is klein maar ambitieus. Allereerst uit enthousiasme en intrinsieke motivatie maar ook omdat we willen laten zien waarom het belangrijk is dat we er zijn, om ons 'maatschappelijk belang' te laten zien. De keerzijde van het organiseren van een vol jaarprogramma en een groot project als de triënnale is de grote inspanning die we moeten leveren met een klein team en met beperkte middelen voor de organisatiekosten.

SYB merkt dat het steeds moeilijker wordt om met een kleine organisatie die steunt op veel vrijwilligers de slagkracht te behouden. Er wordt steeds meer

ingeteerd op artistieke, menselijke en economische reserves. Het slow burn effect, zoals Arno Roosmalen van De Zaak Nu het noemde herkennen wij ook. Ook bij SYB blijft er steeds minder tijd en aandacht over om te investeren in activiteiten die minder zichtbaar zijn zoals onderzoek en experiment, reflectie, verdieping en innovatie. Activiteiten die juist de kwaliteitskern vormen van SYB en die we niet uit het oog willen en moeten verliezen. SYB streeft naar een veelzijdig programma en daarbij gaat de voorkeur uit naar projectvoorstellen waarin de focus niet ligt op het eindproduct, maar op de weg er naar toe en de ontwikkeling die de kunstenaar doormaakt. Hiermee wil SYB zich onderscheiden van andere instellingen waarbij de kunstenaar wordt geacht te produceren. Kort gezegd bevindt SYB zich in een spagaat tussen zichtbaarheid en publieksbereik aan de ene kant en experiment, reflectie, verdieping en innovatie aan de andere kant.

Programma wijzigingen in 2015

De programmeringscommissie selecteerde naar aanleiding van de open call in 2014 projecten voor zowel 2015 als 2016.

Het was een luxe dat we zoveel goede projectvoorstellen ontvingen waardoor we voor twee jaar een programma konden maken. Helaas waren er een paar afzeggingen:

Curator Maria Guggenbichler besloot haar residency af te zeggen en te kiezen voor een opdracht.

De zomerresidency van Curandi Katz kon niet doorgaan i.v.m ziekte van een van de kunstenaars.

Het project Forum of Affinities, een samenwerking met 3 andere perifere residencies onder leiding van Angela Serino (curator en voormalig lid

programmeringscommissie) startte als een veelbelovende internationale samenwerking, met onderzoek en uitwisseling tussen Kunsthuis SYB, AIR Antwerp (B), Kunstlerhauser Worpswede (D) en Fare, Milaan (IT). Kern van het onderzoek was de rol die de domestieke (huiselijke) omgeving van de residency speelt in artistieke productie en op welke manier residencies leeromgevingen vormen.

Nadat we het project enthousiast en weloverwogen hadden opgenomen in ons jaarprogramma, bleek dat helaas toch te overhaast te zijn geweest. De basis van de samenwerking bleek nog niet stevig genoeg en de curator liet weten dat ze zonder een bemiddelaars-bijdrage van het Mondriaanfonds en/of een subsidie van de EU het project niet kon continueren. Zonder het gedegen basisonderzoek waartoe Serino samenwerking zocht met ResArtist en Trans Artists bleek er helaas niet voldoende draagkracht voor een Europese aanvraag; het project was te kleinschalig. Het onderzoek van Serino naar residencies als leeromgevingen zet zich in 2016 wel voort in SYB, maar in afgeslankte vorm. Serino zal samen met kunstenaar Marianna Maruyama in SYB verblijven en verder werken aan de publicatie *Residencies as Learning Environments*.

Hiervoor zijn de volgende projecten in de plaats gekomen:

De samenwerking met studenten van het 3^e en 4^e jaar van Acadmie Minerva en het project *Cross Section of a Landscape* van Yeb Wiersma en Miek Zwamborn.

Al samenvattend komen we tot de conclusie dat het een bewogen en intensief jaar is geweest, met grote publieksgerichte projecten en een aantal kleine intieme onderzoeken. We hebben als organisatie veel geleerd over onze eigen ambitie

en de grenzen van wat mogelijk is. We hebben ons zichtbaar gemaakt en daardoor ook een nieuw publiek bereikt in het Noorden dat we normaliter niet snel zouden bereiken. Dat is iets om trots op te zijn! 2016 is alvast goed van start gegaan met een prachtige expositie tijdens Art Rotterdam Intersections.

PROJECTEN IN 2015

Hier volgend vindt u een overzicht van alle projecten die SYB in 2015 rijk was. Elk project wordt ingeleid door een informatief gedeelte, gevolgd door een korte samenvatting van het project en quotes uit de evaluaties van de kunstenaars en leden van SYB's programmeringscommissie. SYB blijft nauw betrokken bij oud-residenten door ze te helpen om het onderzoek dat ze in het Kunsthuis zijn begonnen voort te zetten op een andere plek zodat ze de vruchten van hun onderzoek kunnen presenteren in een bredere context. U kunt dit in het verslag per project terugvinden onder het kopje: 'vervolg van dit project'.

- KUHNTRADICTIONS
- DE FAMILIE KOOL
- SUPERMARKET ART FAIR
- AS THE LAKE SAID TO THE BOAT
- CROSS SECTION OF A LANDSCAPE # 2 |
No Solid Ground
- FESTIVAL OF SPORTS - De Friesland Editie
- SFEAR FAN YNSET,
de 1^e triënnale van Beetsterzwaag
- OUTDOOR STRUGGLING
- GRINNING MACHINES and a
CLOSEMOUTHED GROWL
- THE REGISTRY OF PSEUDONYMS

Voor het project Kuhntraditions, een samenwerking met Academie Minerva, Groningen, werd Kunsthuis SYB een laboratorium van gedachte-experimenten en onderzochten de studenten hoe abstracte/conceptuele zaken als startpunt kunnen dienen voor het maken van werk.

Stel: je stopt een kat in een doos, je doet hier een flesje met giftig gas bij met een breekkans van exact 50%. Vervolgens sluit je de doos af. Is de kat op dit moment dood of levend... of allebei? Dit is een van de bekendste gedachte-experimenten, genaamd Schrödingers Cat. Een gedachte-experiment is een experiment dat door middel van taal en voorstellingsvermogen plaats vindt in je hoofd en niet in de fysieke werkelijkheid. Dit mechanisme wordt veelvuldig toegepast in de wetenschap en filosofie om abstracte problemen naar voren te schuiven. Functionele gedachte-experimenten maken alleen gebruik van voor iedereen voorstelbare objecten of situaties. Het creëert een imaginair scenario, een verhaal of anekdote waaruit iedereen hetzelfde probleem zou moeten

destilleren. Wat gebeurt er echter wanneer de subjectieve beeldvorming van een individu een rol speelt in het gedachte-experiment? En wat gebeurt er wanneer er onbekende objecten of onverwachte spelers worden toegevoegd?

De 4e-jaars studenten van Academie Minerva werden uitgedaagd, alleen of in samenwerking, om gedurende een intense vijfdaagse mini-residency, in of rondom Kunsthuis SYB, zelf een scenario te creëren van een bestaand of zelf-gepostuleerd gedachte-experiment. De focus van deze projectweek met Academie Minerva lag op het omgaan met abstract en conceptueel materiaal als startpunt en dit te transformeren naar fysieke werken. Het uiteindelijke medium varieerde van performance tot video tot object tot 2D-werk. De studenten werden begeleid door Tom Kok, kunstenaar en lid van SYB 's programmeringscommissie, die zelf tijdens een residency in SYB in 2013 een project rondom gedachte-experimenten ontwikkelde.

feestelijke eindpresentatie

Opening: vrijdag 13 maart, 17:00 uur

Expositie: 14-22 maart, 13:00-17:00uur

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

40

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

begeleidend lid programmeringscommissie

Tom Kok

schrijver recensentenprogramma

Vincent van Velsen

financiële ondersteuning

Academie Minerva

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

Kunsthuis SYB/vrijwilligers

vervolg van dit project

samenwerking met Minerva op het gebied

van lezingen door kunstenaars die in SYB een

residency doen / FYI lecture program

artists in residence:

Lai Kuen Chan, Rosemarie
Swingle, Nia Konstantinova,
Wim Warrink, Laureen
Langkamp

KUHNTRADICTIONS

a

b

d

c

a,b,c,d Academie Minerva in SYB
Foto's: Nia Konstantinova en Kunsthuis SYB

Uit de evaluatie van Tom Kok:

Voor Kuhntraditions hebben we met een vijftal afstuderende Minerva-studenten een mini-residency/workshop van een week georganiseerd, gebaseerd op het thema van gedachte-experimenten. Dit thema vormde tevens de basis van mijn residentie bij SYB en leek mij zeer geschikt om te gebruiken in deze situatie. Tijdens deze mini-residency zijn we de eerste twee dagen zeer theoretisch ingegaan op het thema door middel van het samen lezen van teksten. Deze teksten waren ter introductie en verdieping om de studenten te inspireren hier uiteindelijk een installatie/performance mee te maken. De concentratie en discussies tijdens deze eerste theoretische dagen vond ik indrukwekkend, ook al merkte ik dat de studenten niet erg gewend waren aan deze vorm van gezamenlijk lezen. Gedurende de week ben ik bij iedereen individueel langs gegaan om over hun werk te praten en hun project te bespreken dat ze wilden gaan uitvoeren in SYB.

Wim Warrink

Tijdens gesprekken met Wim bracht hij een werk naar voren dat ooit door logistieke redenen niet door kon gaan. Hij vertelde dat hij een soort fantasie had om een kaarsrechte lijn door het landschap te trekken. Veel van zijn werken starten

vanuit een reactie op of een weerzin tegen iets, waarop hij vaak een machine maakt die hij over het algemeen zelf bediend om dit op te lossen. Een interessant aspect vond ik dat er een hoop machines en pogingen vrij onspectaculair aflopen en dat hij daar zeer gefrustreerd mee achter blijft. Dit gedachten experiment (de perfecte lijn door een landschap) was een project dat van te voren alleen maar kon mislukken en daardoor meer ging over hoe om te gaan met mislukking. Voor zijn rechte lijn bouwde Wim samen met Durk een constructie die een touw kon aanspannen en vasthouden. Hij zocht een stuk bos nabij Beetsterzwaag en trommelde een groep vrijwilligers op die hem zouden assisteren in het bos de lijn op spanning te krijgen. Wild en gefrustreerd fietste Wim (al documenterend) door het bos heen en weer langs de vrijwilligers om deze instructies te geven en aan te moedigen. Na enige tijd wordt het te koud en is de maximale touwspanning bereikt, waarna het touw knapt en het project ten einde loopt. Zijn presentatie bij SYB was een video, geschoten vanaf de fiets met de stellage ernaast.

Nia Konstantinova

Nia heeft tamelijk letterlijk een gedachte-experiment om weten te zetten naar een situatie en tast middels haar performance het bestaande

experiment af. Het betrof het ethische gedachte-experiment over het 'lifeboat principle' waarin wordt afgevraagd welke vraag je zou stellen om mensen te selecteren voor een reddingsboot die beperkte plek heeft. Nia creëerde voor de eindpresentatie een speels decor waarin de elementen van dit gedachte-experiment gesimuleerd werden. Onder de titel 'verdrinkertje spelen' creëerde Nia een quiz/spelshow-achtige variant waarin zij als bepalende vanuit een bootje retorische vragen stelde aan de 'verdrinkende' kandidaten. De kandidaten staken slechts met hun hoofd uit het papieren water en hadden een kort reddingstouw vast dat steeds korter werd naarmate de vragen onjuist beantwoord werden. Door de goed uitgedachte props en jingles, geluiden en filmeffecten creëerde Nia een bijzondere, speelse en originele performance die zeer humoristisch en macaber omging met het thema.

Laureen Langkamp

Laureen raakte gedurende de theoretische dagen zeer gepakt door met name de natuurkundige gedachte-experimenten. In gesprekken vertelde ze dat ze vooral erg nostalgisch moest terugdenken aan haar opa. Hij creëerde allerlei merkwaardige experimenten om bepaalde gedachten uit te dagen. Hij deed dit vaak door middel van materialen

uit zijn huis en omgeving. Laureen wilde een werk maken als ode aan haar opa en zijn drang tot experimenteren. Ze stelde uiteindelijk een pyramide-achtige structuur tentoon, gemaakt van takken uit de tuin van SYB. In deze structuur bungelden allerlei geboetseerde bollen die elkaar, door elkaar continu aan te trekken en af te stoten, in beweging hielden. De merkwaardige simplicitéit van dit werk, in combinatie met haar herinneringen die ze deelde tijdens de opening, leverde een sterk geheel op.

Lai Kuen en Rosemarie Swingle

In hun gezamenlijk werk proberen Lai en Rosemarie de ruimte akoestisch af te tasten. Voor hun performance tijdens de opening haalden ze allerlei elementen uit de theorie de we bespraken en gebruikten die in de ruimte om een akoestische performance te geven. Door middel van allerlei knikkers en balletjes rolden en rammelden ze de volledige achterraimte door. Tijdens hun verblijf vonden ze allerlei effecten en stukjes van het gebouw die bijzondere geluiden opleverden. Zij waren wellicht het meest indirect bezig met de theorie maar waren zeker geïnspireerd erdoor.

De week was zeer productief en energiek. Ik heb de gesprekken met de studenten als zeer fijn en interessant

ervaren. Tevens droeg de intieme huiselijke setting erg bij aan de werksfeer. Ik was erg verrast over de productie van de studenten en hun positieve reactie op deze voor hun vreemde materie. Ik heb het gevoel dat de studenten erg veel aan deze week buiten hun academie hebben gehad en ik kreeg veel goede reacties over de week en over SYB.

Nia Konstantinova over SYB:

For me Kunsthuis SYB is a place for experimentation and growth.

A place where young developing artists can deepen their research and during their process stumble on new findings. Even though the physical location of SYB is in a rural Frysian area, the drive and the spirit of the artistic community behind it makes it very international and in to the focus of cultural development in The Netherlands.

I think Kuhntraditions was a very interesting project because we got to know the inspiration of another professional Tom Kok. Even though the residency started a bit slow with getting to know the concept of thought experiments via a large amount of texts it was very rewarding to see how each one of the participants interpreted and turned Tom's inspiration into our own.

I learned to recognize and appreciate aspects of my work which before i didn't realize are there.

Denk aan het verzet in de Tweede Wereldoorlog. Hoeveel van de beelden die nu in je opkomen, komen niet uit een Nederlandse film of uit een tentoonstelling die je ooit hebt gezien in één van de 25 nationale oorlogs- en verzetsmusea? Een hele generatie is opgegroeid met beelden van de oorlog en het verzet die in meer of mindere mate zijn geselecteerd en geregisseerd. Tot hen behoort ook de kunstenaar en schrijver Pieter Paul Pothoven (1981). Van 26 maart t/m 7 mei werkt hij in Kunsthuis SYB aan een verhaal over een generatie broers en zussen wiens leven nog steeds wordt beïnvloed door de Tweede Wereldoorlog, ook al zijn ze geboren in de jaren 80. De één zoekt de oorlog steeds op, de ander wil er juist niets meer mee te maken hebben. Allen zijn getekend door

in samenwerking met

Jan van Eyck Academie

visser Everen de Vries

kunstenaar, kok en voedselidealist Sjim Hendrix, initiatiefnemer van het tijdelijke restaurant Küche der Armen

eindpresentatie & artist talk

4 mei 18:00uur

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

35

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

pers

Leeuwarder Courant, 16 april 2015, Op zoek naar die ene opa

begeleidend lid programmeringscommissie

Tom Kok

schrijver recensentenprogramma

Marian Cousijn, 'In de literatuur is meer plek voor pathos'

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

Jan Van Eyck Academie

Kunsthuis SYB/vrijwilligers

vervolg van dit project

- lezing Pieter Paul Pothoven tijdens de 1^e triënnale van Beetsterzwaag, Sfeer fan Ynset, 10-14 september 2015

- publicatie i.s.m. Jan van Eyck

de erfenis van hun grootvader Wim; een gelauwerd verzetsstrijder, maar ook een man met een verwerpelijk schaduwleven dat niet verenigbaar bleek met het heersende beeld van de rechtschapen, mannelijke oorlogsheld. Wim stierf als een verschoppeling.

In het werk van Peter Paul Pothoven staat het object centraal als tastbare, stille getuige van een geschiedenis die tot de verbeelding spreekt, maar tegelijkertijd telkens weer ontsnapt aan onze greep. In zijn nieuwste project, De Familie Kool, verkent de kunstenaar en schrijver door middel van fictie, film en installatie, persoonsgeschiedenissen van een generatie die opgroeide in de schaduw van een ambigue verzetsstrijder.

Op 4 en 5 mei heeft Pieter Paul de (voorlopige) resultaten van dit project gepresenteerd in Kunsthuis SYB. later in 2015 sluit de kunstenaar het project af met een boek dat wordt geproduceerd en uitgegeven in samenwerking met de Jan van Eyck Academie en Kunsthuis SYB.

Op 4 mei, las Pieter Paul Pothoven een aantal korte fragmenten voor, zoals Damnatio Memoriae, Modderhond en De Nero van Franeker. Sjim Hendricks, bekend van Küche der Armen, serveerde een herdenkingsmaal, waarin alles draait om de zeelt, een zoetwatervis die lang geleden verdween uit de Nederlandse keuken, maar nu weer opduikt in het verhaal over De Familie Kool.

artist in residence:
Pieter Paul Pothoven

DE FAMILIE KOOL

1

2

3

4

5

- 1 Visser Everen met net
- 2 Modderhonden
- 3 Modderhond komt uit de rookton
- 4 Wilde groentes
- 5 Aan tafel

INTERVIEW Pieter Paul Pothoven

IN DE LITERATUUR IS MEER PLEK VOOR PATHOS Marian Cousijn

4 mei 2015, een zonnige lentedag. Nederland herdenkt de Tweede Wereldoorlog en Pieter Paul Pothoven presenteert in Kunsthuis SYB het prille begin van zijn 'langdurig schrijfproject' - een roman wil hij het niet noemen - waar hij de afgelopen weken aan heeft gewerkt. Achter het huis staat in de laatste zonnestralen een rookton, waarin Pothoven zelfgevangen vissen rookt. Even later worden ze op een lange tafel vol veldboeketten geserveerd aan een groep vrienden, familieleden en belangstellenden. Tussen de gangen door leest Pothoven delen van een eerste hoofdstuk voor. Om 8 uur zijn we twee minuten stil.

De hele avond heeft iets weg van één lange performance. Tijdens het diner komen werkelijkheid en fictie op een bijzondere, soms surrealistische manier samen. Het verhaal waaraan Pothoven werkt gaat over de impact die de daden van een oud-verzetsstrijder hebben op de generaties na hem. De teksten die vanavond worden voorgelezen, zijn ontstaan in SYB en spelen zich in de omgeving af. In compacte zinnen, beeldende beschrijvingen en korte dialogen zet Pothoven een kraakheldere, bijna tastbare impressie van het ontluikende Friese voorjaar neer.

Eén van de personages doet onderzoek naar zijn eigen familiegeschiedenis vanuit een residentie in Beetsterzwaag. Hij gaat vissen met zijn broer, een palingstroker, en vangt een modderhond: de vergeten zoetwatervis die vanavond op onze borden ligt. Eén van de gasten aan tafel, Eever, is palingvisser op het Sneekermeer. Een paar weken geleden mocht Pothoven met hem mee: ze vingen toen de vis die nu gerookt en wel voor ons ligt. Uit Eeveres instemmende geknik en gegrinnik bij sommige passages valt af te leiden dat het tripje een directe inspiratiebron vormde voor de tekst die Pothoven nu voorleest. De woorden zijn nog verser dan de vis op onze borden. Het is een vreemde gewaarwording: zouden details van deze avond binnenkort ook hun weg weten te vinden naar het manuscript? De parallellen tussen het verhaal en de werkelijkheid zijn onvermijdelijk. De geschiedenis van de familie Kool, waar het project om draait, is dan ook geïnspireerd op die van de auteur zelf.

Een week later spreek ik Pothoven in Amsterdam. Ik ben benieuwd hoe hij de werkperiode in SYB heeft ervaren en hoe hij als beeldend kunstenaar de stap naar schrijven maakte.

Pothoven: Ik loop al jaren rond met het idee voor een project over Nederlands verzet en mijn grootvader. Aanvankelijk vanuit een conceptuele benadering. Ik wilde kritisch kijken naar de gender-patronen die sinds de jaren '50 in de representatie van het oorlogsverzet zijn geslopen: de vrouw was koerierster, de man een stoere bink met geweer. In werkelijkheid hadden vrouwen ook leidende functies, en pleegden ze zware aanslagen.

Waarom ben je van dat idee afgestapt? Ik merkte dat ik het heel dicht bij mezelf wilde houden: ik wil een familieverhaal vertellen op een eenvoudige manier; niet abstract of theoretisch. Mijn familie komt deels uit de arbeidersklasse en ik vind het belangrijk dat het werk ook voor hen toegankelijk is.

In hoeverre is het verhaal op je eigen familie gebaseerd?

Mijn eigen familiegeschiedenis is het vertrekpunt, maar alles wat ik opschrijf is fictie. Ik vind het niet interessant om aan feitelijke geschiedschrijving te doen. Ik ben er meer in geïnteresseerd om op een toegankelijke manier te beschrijven welke rol het verleden in het heden kan spelen, op welke idiote manieren dat steeds weer bovenkomt. Het is zeker deels autobiografisch, daar ontkom ik niet aan. Maar het is bovenal fictie; niets is echt gebeurd. Behalve de dingen die wel echt zijn gebeurd... maar daar wil ik geen uitspraken over doen.

Vindt er een overstap plaats in je praktijk van beeldende kunst naar schrijven?

Nee, niet volledig in ieder geval. Schrijven wordt wel steeds belangrijker voor me. Op de Gerrit Rietveld Academie werd mij eens verteld dat er meer een schrijver dan een kunstenaar in mij huisde; toen vond ik dat echt onzin. Maar ik merk nu dat er in de literatuur veel meer plek is voor pathos: je kan bijvoorbeeld makkelijker een liefdesverhaal vertellen. Binnen de beeldende kunst worden dat soort dingen al snel te emotioneel of sentimenteel gevonden.

Hoe is de wisselwerking tussen je beeldende werk en het schrijven?

Het is een ander proces. In mijn kunstinstallaties probeer ik alles te overdenken, soms is het echt even tandenknarsen om dat conceptueel helemaal waterdicht te krijgen. Het spel met taal lijkt vrijer te zijn, maar veel weet ik er niet van - ik begin immers nog maar net. Maar ik vind het leuk om te doen. Ik merk dat ik steeds vaker even ga zitten en een alinea schrijf, zoals sommigen een tekeningetje maken. En als ik aan het schrijven ben, levert dat vaak ook weer beeldende ideeën op.

Hoe was het om in SYB te werken?

Heel fijn. Ik merkte dat ik eigenlijk niets nodig heb. Twee weken lang heb ik niemand gesproken. Ik stond om 7 uur op en ging tot 12 uur 's middags schrijven. Daarna ging ik wandelen, maakte ik eten, en 's avonds ging ik weer een paar uur schrijven. Als het zou kunnen, zouden mijn dagen er de rest van mijn leven zo uitzien.

De modderhond speelde een belangrijke rol tijdens de presentatie. Vanwaar je fascinatie voor deze vis?

Ik wilde graag dat een vis onderdeel van het verhaal zou worden. Tijdens mijn onderzoek stuitte ik op de zeelt; een mooie en enigszins geheimzinnige vis met rode ogen. In het Fries bleek hij mûdhûn te heten, modderhond. Hij ligt de meeste tijd stil in de modder. Dat paste goed bij een van de personages uit het boek, iemand die eigenlijk ook een beetje in het slijk ligt. Ik kan me heel goed in die vis inleven.

Het verhaal van de modderhond zie ik ook als een parabel: het begint als een stralende lentedag en het wordt steeds pijnlijker, totdat je op een gegeven moment helemaal vast zit.

Ik vond het heel bijzonder dat je je werk in dit prille stadium wilde delen: de tekst was nog heel ongerept. Er zullen ongetwijfeld ontelbare correctie-, redactie- en herschrijf-rondes volgen.

Hoe was het om je boek in zo'n embryonaal stadium al te presenteren?

Het werd me afgeraden, maar het leek me een goede les om me open te stellen terwijl ik lang nog niet zeker wist of het wel goed was. Bij mijn beeldende werk is dat heel anders, dat gaat echt de deur niet uit voordat ik denk dat het precies goed is. Maar ik had nu bewust een informele setting georganiseerd. Het was een interessante oefening, ik kon aan de reacties zien wat wel en niet werkte.

De werkperiode bij SYB zit erop. Wat zijn je verdere plannen met het boek over De familie Kool?

De benadering per hoofdstuk werkt goed; ik ben al aan het fantaseren over de volgende delen. Misschien speelt zich wel een stuk af in Brazilië. Maar eerst moet dit eerste hoofdstuk af. In september zal ik de definitieve versie tijdens de SYB Triennale Sfeer fan Ynset presenteren. Dan zal ik weer vis vangen en in een ton roken, en elke dag van de tentoonstelling verhalen voorlezen.

Pieter Paul Pothoven over zijn project:

"De Mûdhûn speelt een kleine, maar belangrijke bijrol in De Familie Kool, mijn nieuwste project. Mûdhûn is Fries en betekent vrij vertaald modderhond. In Nederland staat hij bekend als de zeelt, een karperachtige zoetwatervis met een slijmerige, mosgroene huid en rode ogen. Nieuwsgierig naar de modderhond, voer ik mee met Everen, beroepsvisser op het Sneekemeer. Voor hem draait alles om paling en snoekbaars, de zeelt is bijvangst.

Everen praat net zo graag over Herman Hesse als over het leven onder de wateroppervlakte. Trekroutes, paaigronden, veranderende visstanden, vreemde soorten die hij zo nu en dan tegenkomt. Hij was er nog niet over uitgesproken of we vingen een vis die leek op een voorn, maar zo oranje was als een goudvis. In Everen ligt 300 jaar aan viskennis opgeslagen, doorgegeven van generatie op generatie, een schat aan informatie die je niet kan googelen, maar wordt overgedragen door handelingen die je aan

elkaar laat zien, die je zwijzaam naast elkaar verricht."

"Tijdens SYB heb ik een eerste aanzet gedaan voor een nieuw project waar ik nog jaren aan zal werken.

Tijdens mijn presentatie heb ik ervoor gekozen, een 'kwetsbare', informele presentatie te geven met werk waar ik onzeker over was. In tegenstelling tot andere tentoonstellingen, waar ik over het algemeen 'af' en 'gesloten' werk laat zien. Dit was een hele goede, succesvolle ervaring, die nieuwe mogelijkheden biedt voor presentaties in de toekomst. Daarnaast was mijn tijd in Friesland een buitengewoon productieve. Een aanzet voor een hoofdstuk geschreven; presentatie voorbereid; nieuwe toelatingen gedaan; solopresentatie in Amsterdam voorbereid - om een paar dingen te noemen."

Pieter Paul Pothoven over SYB:

"SYB is niet alleen een plek, maar vooral een gemeenschap van kunstenaars, schrijvers en curators, een netwerk dat ver buiten Beetsterzwaag reikt; SYB is veel en veel groter dan Hoofd-

straat 70 in Beetsterzwaag. Dat maakt SYB in mijn ogen zo bijzonder.

SYB is een huis dat gelijk staat aan geborgenheid, een veilige plek om je terug te trekken, te experimenteren, te dromen, en keihard te werken.

SYB is niet alleen een plek waar ik een verhaal schreef; SYB is zelf een onderdeel van mijn verhaal geworden."

"Dagen achtereen ongestoord kunnen schrijven en wandelen in de bijzondere omgeving van de Friese veen- en zandgronden. Het waren de meest productieve én de meest ontspannen dagen die ik in tijden beleefde. In alle stilte kon ik hier schrijven op het fijnste plekje: aan de keukentafel, naast een bos zelf geplukte wilde narcissen. De dag dat ik ging vissen met Everen de Vries op het Sneekemeer, daar ontvouwde zich een wereld die ik nooit zal vergeten.

Mechteld en Durk [SYB's huisclub] waren fantastisch: hun genereuze gastvrijheid, gezelligheid en behulpzaamheid waren als een warme deken. Ik hoop nog lang met hen in contact te blijven.

De fijne ontmoetingen met Maritt, Marian en Tom, in SYB, Amsterdam of via Skype, vormden een bijzonder vangnet. In SYB was ik alleen, maar nooit eenzaam."

Uit de evaluatie van Tom Kok (programmeringscommissie SYB)

Tijdens zijn residentie heeft Pieter Paul Pothoven zich voornamelijk toegelegd op schrijven. Zijn oorspronkelijke voorstel had een tamelijk radicale invalshoek; zijn verhaal zou zich afspelen rond de tweede wereldoorlog en zou ingaan op het heldendom, worstelen met machoheid en incestueuze intriges van de hoofdperson. In een lang gesprek met Pieter Paul kwam eigenlijk naar voren dat hij deze groteske thema's op dit moment te heftig vond om zich aan te wagen. Hij lichtte toe dat hij, omdat het schrijven hem vrij onbekend was, zich wilde toespitsten op een helderder, minder pompeus thema: het stropen van dieren. Dit aspect had hij oorspronkelijk ook voorzien voor zijn hoofdpersoon en het leek hem het beste dit thema in de omgeving van

Beetsterzwaag, waar zoals hij zei jagen en stropen deel van de cultuur zijn, uit te werken.

Gedurende zijn residentie heeft Pieter Paul een strak ritme van wandelen, hardlopen en schrijven aangehouden en heeft op deze manier toegewerkt naar een hoofdstuk in wat waarschijnlijk een groter verhaal wordt.

Ik geloof dat Pieter Paul vooral de rust, de mensen en de omgeving goed heeft gebruikt om zich te laten inspireren voor zijn verhaal. Hoewel zijn resultaat qua omvang vrij minimaal was, heeft hij een mooie eindpresentatie verzorgd waarin zijn verhaal goed overkwam. Ook droeg de intieme sfeer met de rokerige luchten, de aanwezigheid van intimi en de palingvisser sterk bij aan de belevenis van het verhaal. Het hoofdstuk verscheen later in gedrukte vorm tijdens de triënnale waar de rookton en het diner tevens aanwezig waren.

SYB presenteerde tijdens Supermarket 2015 de video en publicatie *Three Man High* van Deense kunstenaars Søren Thilo Funder and Tina Helen. *Three Man High* was Kunsthuis SYB's eerste zomerresidency-project van 2014. Met de zomerresidencies opent SYB gedurende de zomermaanden haar deuren voor buitenlandse kunstenaars, fotografen of filmmakers die een speciale interesse hebben in de Noord-Nederlandse omgeving en/of Friese cultuur.

Sinds de late middeleeuwen staat Friesland bekend om de uitzonderlijke hoogte van haar inwoners, die tot de hoogste groepen van de Indo-Europeanen werden gerekend. En nog steeds zijn de Friezen de langste mensen ter wereld. In zijn *Goddelijke Komedie* verwijst Dante naar de lange Friezen. In zijn *Inferno* schrijft hij over een gigantische demon, die zo groot is dat zelfs drie Friezen, wanneer ze boven op elkaar zouden staan, nog niet zo hoog zouden zijn. Dit poëtische element gebruiken de kunstenaars Søren Thilo Funder en Tina Helen in hun installatie '*Three Man High*'.

In samenwerking met de inwoners van Beetsterzwaag hebben zij dit symbolische en iconische beeld gereconstrueerd. Hiervoor hebben ze in Beetsterzwaag de drie langste inwoners gezocht én gevonden. Ze leerden deze drie inwoners bovenop elkaar te staan en zo creëerden ze een installatie die doet denken aan beelden uit klassieke slapstick films, maar die ook vragen stelt over de Friese cultuur en de vermeende Friese identiteit, geschiedenis, en het dagelijks leven in een klein dorp.

De (verticale) video *Three Man High* werd tijdens Supermarket gepresenteerd op een flatscreen, SYB's grafisch vormgever Maarten van Maanen ontwierp speciaal voor Supermarket een poster waarop het werkproces van de kunstenaars terug te zien was. Daarnaast presenteerde curator Angela Serino tijdens de Supermarket Meetings haar onderzoeksproject *Forum of Affinities* (een samenwerking tussen vier Europese residencies).

**Three Man High, Søren Thilo
Funder & Tina Helen**

**Forum of Affinities, Angela
Serino**

Locatie:

SUPERMARKET Art Fair,
Svarta Huset, Telefonplan, Stockholm.

Openingstijden

Donderdag-Vrijdag 12:00-20:00 uur, zaterdag en
zondag van 11:00 - 20:00 uur.

Kunstenaars

Søren Thilo Funder & Tina Helen

Curators

Maritt Kuipers & Angela Serino

Grafisch ontwerp stand en communicatie

Maarten van Maanen

Foto's

Søren Thilo Funder & Tina Helen and Maritt Kuipers

Aantal bezoekers

4000

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Kunsthuis SYB

SUPERMARKET ART FAIR

a

b

c

d

a overview stand Supermarket Artfair
Foto: Maritt Kuipers
b publicatie *Three man high*
c bezoekers / detail poster *Three man high*
Foto: Maritt Kuipers
d videostill *Three man high*

Evaluatie Supermarket Art Fair door Maritt Kuipers:

Kunsthuis SYB had een actieve rol in het meeting programme van Supermarket. We hadden van tevoren een netwerkgesprek/ontmoeting aangevraagd met de andere Artist in Residencies die aanwezig waren op de beurs. Dit gesprek werd geleid door een moderator van Supermarkt Art Fair. Curator Angela Serino presenteerde

haar project Forum of Affinities, een project dat de rol van artist residencies onderzoekt d.m.v. uitwisseling en samenwerking met andere Europese residencies. We beoogden door de netwerkgesprekken de samenwerking uit te breiden met Noordelijke residencies.

Daarnaast hebben we contact gelegd met verschillende interessante initiatieven waaronder: AllArtNow

uit Syrië, Verkstad: Rum för konst uit Zweden, Miza uit Albanië, Pasaj uit Turkije, Interviewroom11 -van het Verenigd Koninkrijk, MUU Galleria uit Finland, Silverado uit Polen en Hangmen projects uit Zweden. Ook onze oproep met daarin de open call voor SYB's zomer-residency vond gretig aftrek onder het publiek van de Supermarket Art Fair.

In mei en juni onderzocht de kunstenaar Edward Clydesdale Thomson in Kunsthuis SYB het spanningsveld tussen verschillende waardesystemen zoals het gebied tussen de spirituele ervaring van het Zweedse bos en de economische waarde van het bos gericht op optimale houtproductie. In de ruimte tussen dergelijke waardesystemen ontstaat het complexe politieke spel dat onze verhouding tot het ons omliggende landschap bepaalt.

Tijdens zijn verblijf in Beetsterzwaag ging Clydesdale Thomson in gesprek met kunstenaar Sjoerd Westbroek en Frans-Willem Korsten, bijzonder hoogleraar film- en literatuurstudies. In *As the lake said to the boat* analyseren de drie onze waardesystemen door vooral te kijken naar de ruimte tussen verschillende waardesystemen. Zo worden de oerbossen

van het verre Lapland verbonden met het kunstmatig gevormde polderlandschap rond Zeewolde waar in de jaren tachtig en negentig met veel idealisme en ambitie een grote reeks landschapskunstwerken verrees.

Het beeldenpark - dat 'De Kunstbaan' werd genoemd - kent inmiddels een woelige geschiedenis van verwaarlozing door beleidsmakers en ontvreemding van kunstwerken door de lokale bevolking.

Sjoerd Westbroek onderzocht de maatschappelijke idealen die ten grondslag lagen aan deze inmiddels vergeten kunstplannen en de toekomstmogelijkheden voor wat er nu nog van over is. In gesprek met Korsten en Clydesdale Thomson verkent Westbroek het spanningsveld tussen het sociaal democratische ideaal van de kunst als een bijdrage aan de ontwikkeling van het volk, de economische belangen van de toeristensector en de individuele, autonome praktijk van de betrokken kunstenaars.

in samenwerking met

Frans-Willem Korsten (bijzonder hoogleraar film- en literatuur studies)

Renbaan Lippenhuizen

eindpresentatie en artist talk

Tijdens het kunstweekend van Beetsterzwaag 20 en 21 juni van 11:00-17:00 uur

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

250

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

begeleidend lid programmeringscommissie

Timmy van Zoelen

schrijver recensentenprogramma

Anne Marijn Voorhorst, *'More and more fond of dreams and descriptions'*

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

Kunsthuis SYB/vrijwilligers

vervolg van dit project

- expositie *Sfear fan Ysnet*, de 1^e triënnale van Beetsterzwaag, 10-14 september 2015

- screening *As the lake said to the boat* bij Het Wilde Weten, Rotterdam, 25 november 2015, met reacties en analyses van Claire Butcher en Jack Segbars

Edward Clydesdale Thomson, Sjoerd Westbroek en Frans-Willem Korsten ontmoetten elkaar 8 jaar geleden op het Piet Zwart Instituut en zijn sindsdien altijd in gesprek zijn gebleven. Ze wisselen kunstwerken en teksten uit, reageren op elkaars werk en houden elkaar scherp. In Beetsterzwaag intensiveren de vrienden hun gesprek met als doel een gezamenlijke film te maken waarin het begrip 'locatie' centraal staat. Deze film werd gepresenteerd tijdens het kunstweekend van Beetsterzwaag in Kunsthuis SYB op 20 en 21 juni en tijdens *Sfear fan Ysnet*, de 1^e triënnale van Beetsterzwaag.

artists in residence:

Edward Clydesdale Thomson,
Sjoerd Westbroek

AS THE LAKE SAID TO THE BOAT

1

2

3

4

1,2,3,4 Videostills uit *As the lake said to the boat*

RECENSIE AS THE LAKE SAID TO THE BOAT

MORE AND MORE FOND OF DREAMS AND DESCRIPTIONS

Anne Marijn Voorhorst

Een meisje van 8 jaar houdt haar arm in een lauwe Hitlergroet omhoog. Make-up op haar gezicht, de moeder richt een camera op haar. Het meisje balanceert op een boomstronk. Aan de rand van het bos in Beetsterzwaag vier kinderen een verjaardag. Achter hen het meer dat gebruikt wordt door de plaatselijke schaatsclub; 'White lake' genoemd door Edward Clydesdale Thomson, Sjoerd Westbroek Frans-Willem Korsten.

Van 15 mei t/m 21 juni verbleven de kunstenaars in Kunsthuis SYB. Tijdens hun achtjarige vriendschap ontstond het idee om samen te werken. Na voornamelijk communicatie via mail - teksten, afbeeldingen, werken pingpongend om elkaar scherp te houden - ontmoetten de drie elkaar in SYB. As the lake said to the boat is het eindproduct van deze samenwerking.

In het drukbezochte kunstweekend van Beetsterzwaag wordt de film vertoond in de verduisterde expositieruimte van SYB. Aan de Hoofdstraat drementen mensen galeries in en uit, langs schilderijen van koeien, beelden van paarden. Een buste met kleurige versieringen die bezoekers moet trekken staat voor de VVV. En voor SYB: een wapperend zwart gordijn dat heel wat voorbijgangers doet twifelen of ze wel welkom zijn.

De film begint met een monoloog. De tekst is wat cynisch van toon. Maar deze biedt, als je je iets loswekt van de betekenis en je op de zorgvuldig achter elkaar geplaatste klanken richt, ook toegang tot een dromerige wereld:

"Fast time turned into slow time on the basis of a wallet (can't buy you love but can buy you silence), or slow time turned into fast time on the basis of a machine. They love things like resorts, residences, roller skates, mountain bikes in flat flatland, four wheel drives on seven lane highways. Hurray."

Overalls aan de waslijn die wapperen alsof ze bezield zijn. Stokken die in de grond porren en handen die door helder water vegen. Er wervelt zand op van de bodem van het meer. De beelden contrasteren enigszins met de hardheid van de tekst, maar samen vormen tekst en beeld een overtuigend ritme en eensgezind rollen zij het landschap rondom Beetsterzwaag door.

We volgen twee karakters, uitgebeeld door Thomson en Westbroek, die zich in opvallende kostuums gehuld hebben. De eerste trekt de aandacht door zijn absurditeit: een camouflagepak met bladvormige uitsteek-

sels en bruin/groene bladerprint. Thomson beweegt zich hierin door zijn omgeving, die varieert van bos, grasveld tot de bus. Westbroek heeft zich gehuld in een gele regencape waarin hij als een verkeersagent signalen maakt met zijn armen.

Dan wordt de soepel stromende monoloog onderbroken door een staccato discussie tussen de drie mannen. Onderwerp is het camouflagepak, dat Thomson meegebracht heeft. Ze vragen zich af wat ze ermee moeten, het lijkt een obstakel voor ze te zijn. Dan weer zien ze het 'paraderen in het pak' zelf als een metafoor voor het 'paraderen met filosofische kennis', waarvan Westbroek beschuldigd wordt.

De dialoog zet de toeschouwer op een behoorlijke afstand, zeker degenen zonder een stevige theoretische achtergrond en voldoende kennis van het Engels van de welbespraakte mannen. Een afstand die niet erg makkelijk wordt teruggewonnen door de beelden van het klimmen in bomen, of het opstapelen van boomstronken. Even vraag ik me af of deze discussie is ingezet als rechtvaardiging voor het gebruik van het pak.

Hoe verhouden we ons tot onze omgeving?

In het werk onderzoeken de kunstenaars de fysieke verhouding: blote voeten die door het zand en de modder lopen, zowel als de economische verhouding die we met de natuur hebben, waarnaar de krachtige monoloog verwijst:

"They thought they could empty a lake and fill it again. But it was their debris at the bottom that made them do it. Their own waste made them work. They had to scrape it from the bottom of the lake, collect it, transport it, and throw it away someplace else and there the waste would need to be covered up and when it was covered up it started to produce gas, so now people had to work away the gas, or everything would get overheated, and when it got overheated still they had to start thinking of cooling things down. Which brought them back to the lake; a lake inhabited by toads and frogs and dogs and what have you."

De kunstenaars verkennen het speelveld tussen 'afstand nemen' en 'het opgaan in'; in dit geval in de natuur en omgeving van Beetsterzwaag. In de film ontmoeten de twee uitersten elkaar in golfbewegingen, de tekst wendt zich af van het beeld, haalt het in, spreekt het tegen.

Deze beweging komt voort uit de werkmethode van het drielat; meerdere malen per dag trokken ze er op uit met hun camera om nieuwe beelden te schieten. In SYB bekeken en analyseerden ze het materiaal, om er nog eens op te reageren.

Dit proces heeft gezorgd voor een ritmisch geheel, dat versterkt wordt door de geluiden van getrommel op een wateroppervlak, gerasp op natuurlijke materialen.

De discussie stopt. De klanken hebben de overhand in het derde en laatste deel van de film. Op een dressuurbaan voor paarden rennen de mannen rondjes, terwijl ze elkaar filmen en de camera aan elkaar doorgeven. De uitputting die in de monoloog te horen was, zien we nu terug in de bezwete gezichten en het intensieve ademen. Korsten draagt een pen in de borstzak van zijn shirt, Westbroek heeft wederom de gele regencape aan en Thomson het camouflagepak waarin hij nog het meest doet denken aan een egel wiens stekels volgeladen zijn met bladeren.

De ritmiek van de muziek valt nu een enkele keer samen met de rennende benen, of het zwieren van de camera langs de blauwe lucht en de struiken.

"I have grown weary of statements. Weary of statements and more and more fond of dreams and descriptions."

Wat de film stroef maakt is de rigide onderverdeling van begin, midden, eind. Wat als de discussie, de kritische houding zich meer had vermengd met de stilte van het rennen, of het poëtische meanderen van de monoloog? Precies zoals het kat-en-muis-spel dat het beeld en de tekst wel met elkaar aangaan. Elkaar afstoten, elkaar inhalen, af en toe samenvallen.

Dat de discussie, net als de monoloog, door henzelf geschreven is en vervolgens nagespeeld, is nauwelijks op te merken. Het resultaat klinkt zo realistisch, dat ik me afvraag wat de toevoeging is van het ensceneren. Hadden de kunstenaars simpelweg teveel te vertellen, waardoor het werk zichzelf op sommige momenten wat uitvlakt?

De film bevat verschillende verwijzingen naar bekende kunstwerken. Zo ligt Thomson in het water als Ophelia van John Everett Millais, en slaat het rennen op de dressuurbaan terug op de paarden van Eadweard Muybridge. Is dit ingezet om te bewijzen dat het hier om een kunstfilm gaat? Het maakt het werk hermetisch.

De film voelt aan als een stevig gezamenlijk werk, waarin het prettig is dat er geen duidelijke individuen meer zijn terug te vinden. Het is duidelijk dat de drie vrienden goed op elkaar zijn ingespeeld.

Het ritme dat wordt opgeroepen door het samenspel van beeld, geluid en tekst, maakt van de film een poëtisch geheel. Het dompelt je onder in het door de kunstenaars gecreëerde universum, dat zich schuil houdt in de omgeving van Beetsterzwaag.

Edward Clydesdale Thomson, Sjoerd Westbroek en Frans Willem Korsten over SYB:

“Kunsthuis SYB was voor ons een plek om in alle rust te werken aan de verdieping van werk en daarmee een katalysator in de inhoudelijke ontwikkeling van een project. Een genereuze en gastvrije residency, mede door de ondersteuning vanuit de lokale gemeenschap en alle hulp die we van derden hebben gekregen bij de uitvoering van ons project.”

“Het werk dat we hebben gemaakt was voor ons alledrie iets geheel nieuws, in de zin dat we geen van allen ooit serieus met film hebben gewerkt. Zonder de werkperiode bij Syb hadden we deze stap misschien nooit gezet, of misschien iets heel anders gedaan, dus de beïnvloeding was vooral gelegen in de ruimte die we hiermee hadden om daadwerkelijk in korte tijd een gezamenlijk werk te produceren en daarbij de mogelijkheden van een voor ons nieuw medium te verkennen.”

“We zijn Kunsthuis SYB zeer erkentelijk voor de geboden ondersteuning op zowel

praktisch als inhoudelijk vlak. Enerzijds was er de hulp van bureaus die altijd bereid waren om te helpen met praktische zaken en anderzijds waren er de inhoudelijke gesprekken met Timmy van Zoelen als vertegenwoordiger van de programmeringscommissie.”

Edward Clydesdale Thomson, Sjoerd Westbroek en Frans Willem Korsten over hun project:

“Het plan waarmee we naar SYB gingen was erg algemeen en hoewel het maken van een film steeds het uitgangspunt was, hadden we niet verwacht dat we hier zo ver mee zouden komen. **We kijken dus terug op een zeer vruchtbare en productieve werkperiode, die vooral mogelijk is gemaakt door de concentratie die de plek faciliteert.** Daarnaast is het werk ontstaan in dialoog met de omgeving waar we ons vanaf de eerste dag toe hebben verhouden door direct naar buiten te gaan, op locatie te filmen en van daaruit een script en verdere plannen te ontwikkelen. In die zin was het oorspronkelijke plan een heel algemeen kader dat we ter plekke verder hebben ontwikkeld en ingevuld. We hebben hiermee niet alleen

een werk kunnen realiseren, maar ook veel geleerd over de manier waarop we het beste samen kunnen werken en dus ook hoe we van hieruit nieuwe projecten kunnen initiëren. Het project ging dus evengoed over het vinden van een werkmethode om een productieve en vruchtbare dialoog tot stand te brengen. We zijn begonnen met het bespreken van persoonlijke interesses en projecten om uiteindelijk toe te werken naar een vorm van samenwerking waarin het simpelweg niet meer relevant is om te spreken over wie welk deel van het project voor zijn rekening heeft genomen.

Voor wat betreft de meer inhoudelijke aspecten van het project: ons uitgangspunt was een interesse in de manier waarop culturele waardesystemen tot stand komen in relatie tot landschap. We hebben een gemeenschappelijke interesse gevonden in de manier waarop we verschillende relaties tot landschap in zowel cultuurhistorische als artistieke zin kunnen bemiddelen, door middel van een gefictionaliseerde reflectie op ons eigen artistieke en intellectuele actorschap. Zo spelen we

in de film met ideeën over aanwezigheid en representatie door te onderzoeken hoe we in contact konden komen met het landschap, door het te bewerken of met gevonden materialen muziek te maken. Vanzelfsprekend kon dit tijdens de werkperiode alleen vorm krijgen door ons vanuit dergelijke meer abstracte concepten concreet bezig te houden met de omgeving van Kunsthuis SYB. Daarnaast speelde het idee van camouflage een belangrijke rol, in de zin dat we door middel van kostuums zochten naar visuele markeringen die onze eigen zichtbaarheid in relatie tot het landschap problematiseerden. Dit zijn slechts enkele van de ideeën die tijdens de werkperiode reliëf hebben gekregen en waar we in de toekomst ook zeker mee verder gaan.”

Timmy van Zoelen (programmeringscommissie SYB) over het project:

De samenwerking verliep naar mijn begrip stapsgewijs erg soepel, wat uiteraard grotendeels te danken is aan de relatie die de drie heren door de jaren heen met elkaar hebben opgebouwd. Ondanks bezigheden buiten SYB, die voornamelijk uit

lesgeven bestond (zij geven alle drie les op verschillende academies) hebben zij in hun aanwezigheid, getuigen een strak schema op het krijtbord van SYB, de zes weken durende werkperiode ten volste benut. Waar een eerste kennismaking met deze planning mij nog enigszins in twijfel bracht - het leek mij een project dat valt of staat bij de gratie van toewijding en tijd-consumerende ontwikkeling - is het vele heen en weer-reizen wellicht ten goede gekomen aan de onbevangenheid die zij van dit project eisten. Edward en Sjoerd zijn binnen 10 dagen nadat hun project was gestart in staat geweest deze twijfel bij mij weg te nemen, daar zij mij alvorens onze geplande Skype ontmoeting een link stuurde naar Vimeo.com alwaar ik hun eerste selectie filmbeelden kon aanschouwen. Dit ritueel hebben wij tijdens de werkperiode nog 2 maal herhaald, en hebben telkens de richting die de kunstenaars op wilden gaan besproken. Ook al hadden zij uiteindelijk weinig begeleiding nodig, heb ik toch ervaren dat deze gesprekken als zeer welkom werden beschouwd.

CROSS SECTION OF A LANDSCAPE # 2 |

No Solid Ground

WANDELING II: No Solid Ground..

Am I the walker, the path and the
landscape combined?

Besmet met een fascinatie voor wandelen
en voor de 'special effects' van de natuur,
zuijveren Miek Zwamborn (beeldend
kunstenaar, schrijver en dichter) en Yeb
Wiersma (beeldend kunstenaar) met
publiek langs de kwelders van Ferwert,
Friesland.

Onderweg werd de verbeelding
aangejaagd door middel van verschillende
interventies door speciale gidsen en
door het tonen van en voorlezen uit
hun eclectische verzameling wonderlijke
verwijzingen met betrekking tot dit
bijzondere landschap.

in samenwerking met

Green Art Lab Alliance (GALA)

Jan van Eyck Academie

kunstenaar Louwrien Wijers

waddengids Rob Schmutzle

Rutger Emmelkamp.

eindpresentatie en artist talk

wandeling door de kwelders van Ferwert

28 juni 13:00-19:00

programma

13.00 - 15.00: Warming-up with Louwrien
Wijers (No Solid Ground) and Egon Hanfstingl
(Blissful Peace Soup)

15.00 - 19.00: Walk along the marshlands with
mudflat guide Rob Schmutzler and intermezzo
by artist Rutger Emmelkamp (On Swarming)

aantal bezoekers

15 wandelaars

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

schrijver recensentenprogramma

Anne Marijn Voorhorst, 'No Solid Ground'

financiële ondersteuning

Jan van Eyck Academie en GALA,

Green Art Lab Alliance

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

Kunsthuis SYB/vrijwilligers

vervolg van dit project

Deze wandeling is onderdeel van het grotere
project *Crosssection of a Landscape*.*

- Publicatie in 2016

28 juni 2015

"Mud dog, clinging to my socks and
licking up at me with your annoying
enthusiasm!"

"Oh, how attached to you it is. More
than you wish, you say.

Not me. Its attachment touches me, I
happily forgive it. I'd rather slog
through mud than indifference, rather
come home mud-splattered
than pin-pricked and deflated; as if I
didn't exist for the ground I
crossed....I love the way it slows
down my footsteps, I'm grateful for
the detours it makes me take."[..]

Fragment from Francis Ponge:
Unfinished Ode to the Mud.

kunstenaar & schrijver:

Yeb Wiersma,
Miek Zwamborn

FIRMAMENT

*A being built of water walks
transverse to the wind*

*it is armed with mirrors and
pulls the sea slowly behind it*

*explosions of seagulls are
encircled by the gusts of vanished days
falling upwards from the night*

*inland an upright palm catches
the cool breath of wind
blows away from the eyes*

*prizes the tongue loose at night
flows into a hand-cupped lake.*

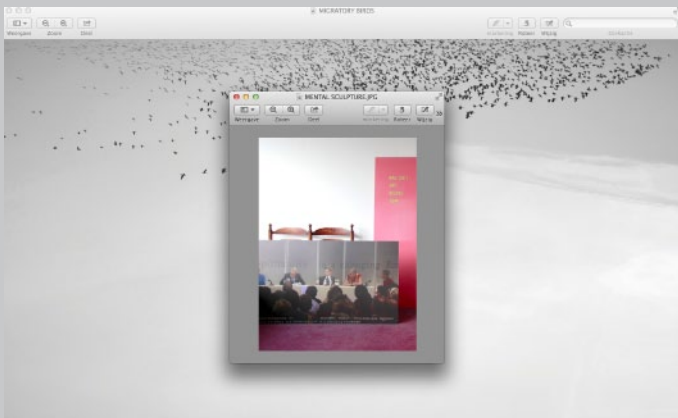
by Miek Zwamborn, 2015

* <http://www.janvaneyck.nl/home/cross-section-of-a-landscape/>

CROSS SECTION OF A LANDSCAPE # 2 | No Solid Ground

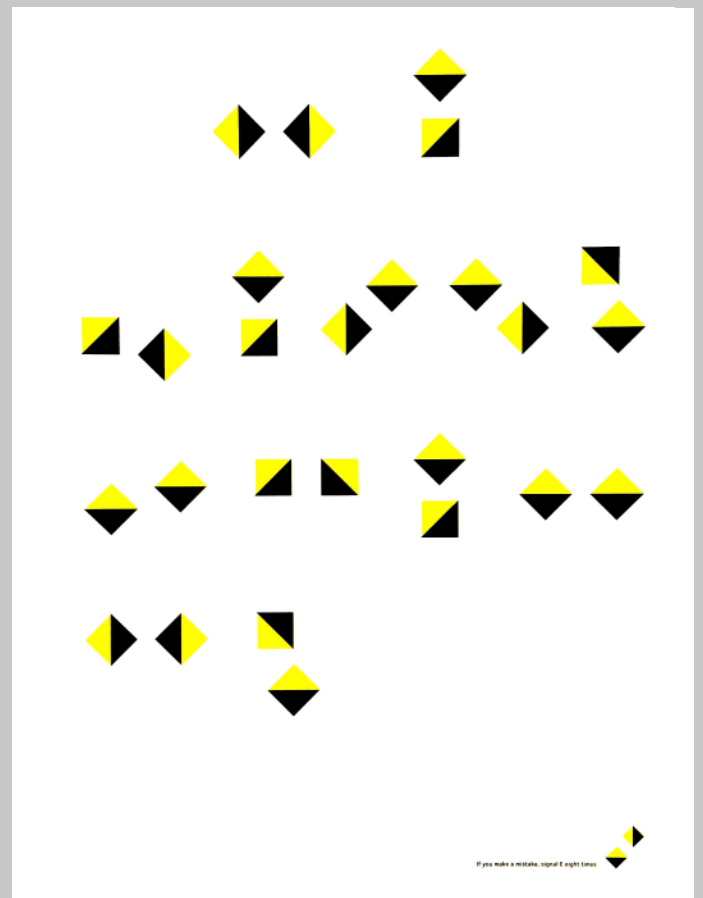

a

b

- a Richtig Dantzigat
Foto: Sjoerd van Leeuwen
- b Vogels op het wad + Studio Louwrien Wijers
Afbeelding: Yeb Wiersma
- c Riso poster II: No Solid Ground in semafooralfabet
Afbeelding: Yeb Wiersma

c

NO SOLID GROUND Anne Marijn Voorhorst

In korte broeken tillen wij onze benen op. Zeeklei blijft kleven aan onze benen, vanaf de voeten tot aan de kuit. Ik hoor niemand praten, de wind op het wad heeft ruim baan en zwiept langs alle oren.

Nergens eerder zo'n gelijke verdeling van lucht en grond gezien, en ik merk hoe mijn lichaam zich hierop instelt: het hoofd denkt niet meer maar zweeft - de lucht drukt de gedachten neer - en de voeten willen alleen maar ploegen. Vooruit, het vergezicht vraagt erom bereikt te worden, de leegte wacht om ingevuld te worden door onze lijven.

Vandaag zijn we al wandelend onderzoekers van het wad. De overrompelende ruimte en horizontale lijnen in deze tocht, 'No Solid Ground' genaamd, staan in schril contrast met Yeb Wiersma's en Miek Zwamborn's vorige editie 'Cross Section of a Landscape': een wandeling door de bossen van Zuid-Limburg. Hier overheerste de dichte begroeiing en details van planten. Onder leiding van een botanist liepen zij deze tocht. Een reis die werd verrijkt met citaten en beelden uit eigen werk en dat van geleende schrijvers, amateurs en wetenschappers.

Vandaag leidt Yeb de tocht in door een fragment voor te lezen uit het boek *Aquaphobia*, *Tulipmania*, *Biophilia: A Moral Geography of the Dutch Landscape* van filosoof Hub Zwart:

*"(...) Roman visitors were most of all struck by the formlessness of this damp and dairy world, by the lack of clear distinctions between land and water.
(...) It was an environment, so to speak, without a face."*

Het slijk slurpt en trekt en dwingt ons opnieuw uit te vinden hoe te lopen. Een geur van rotting stijgt op uit de diepere aardlagen. Het slijk is een grondsoort die beide getijden kent, legt gids Rob uit. De laag onthoudt de ondergrond van zuurstof. En door onze ploegende voeten krijgen de gezonken organismen de kans zich te mengen met lucht en een voor ons waarneembare geur te vormen.

Ja, die lijn in de verte, die de lucht scheidt van grond, zet ook een streep op het lichaam: alles van heupen tot hoofd is vederlicht, doet het tijdsbesef verdampen, en maakt de onderkant (van heupen tot voeten) moeizaam en ernstig.

Deze tegenwerking doet ons wankelen. Het ene deel wegvliegend als een ontsnapte he-

liumballon, het andere dat zich in de aarde wil storten en wil wroeten als een mol.

Overal laten we lijnen achter, die niet zo recht blijken als we dachten. Achterom kijkend lijken we op dronkenlappen die een onvaste koers volgen.

Dan verschijnen er miljoenen kleine kronkels op het spiegeloppervlak van het wad: de uitwerpselen van pieren, die er precies zo uit zien als zijzelf. Stel je voor dat alle dieren zouden poepen in de vorm van zichzelf, er zou geen plaats meer zijn om te leven.

We verzamelen ons rondom Miek. Ze plant twee bamboestokken in het wad en hangt een paar wild protesterende papieren op. Tussen de rukwinden door, zien we afbeeldingen op de vellen van het werk *Tidal Series* (1969) van de Boyle Family. Miek vertelt over het werk, dat uit veertien studies bestaat van steeds dezelfde vierkante meter op het strand van Camber Sands, vlakbij Sussex. Met een onderbreking van twaalf uur, vingen de kunstenaars iedere dag twee keer het oppervlak, voor een week lang. Ze gebruikten hars en glasvezel om de vormen van het zand te omsluiten, die iedere keer weer verschilden van de vorige twaalf uur door de wisseling van de getijden en weersomstandigheden. De kunstenaars hebben, zo zeggen ze, geen invloed gehad op de ontstane gedaanten van de werken, op de keuze voor die ene vierkante meter na.

We beginnen aan de terugweg. De horizon waaraan de schim van Terschelling te zien is laten we achter ons, en we richten onze blik naar voren, naar kerktorens en groen.

In de verte zien we omgespitte klei: onze voetstappen van een uur geleden liggen er nog even vers bij. Onze sporen verdwijnen niet zomaar. Zoals de levensduur van een glazen fles in de berm een miljoen jaar is, is die van een voetstap op het wad zo'n zes uur, tot het volgende hoogtij.

In de leegte schuilt de volheid, merk ik, als de grond onder onze voeten vaster wordt. Zilte, droge plakken grond waarop je veert. De breuken bepalen het ritme van het landschap. Afscheid van bossen zeekraal en paniekerig piepende kluten en scholeksters.

De terugkomst van vastheid, het grasveld dat tot de dijk leidt. Het geel van de boterbloemen en het groen van gras springt de ogen in alsof ik hallucineer. Hier volgt de ontdekking dat het een illusie is dat de horizon vast zit, hij slingert, deint als golven. Ik stop wat zeekraal in mijn mond om zeker te weten dat het wankelen niet door de honger komt.

Met schone, warme kleren aan zitten we aan tafel bij Louwrien Wijers en Egon Hanfstingl. Kommen dampende 'Blissful Peace Soup', bereid door Egon, laten ons

langzaam landen in de wereld die plots zo nieuw lijkt.

Louwrien vertelt over haar ontmoetingen: Andy Warhol, Joseph Beuys, Robert Filliou, de Dalai Lama... Ondertussen probeer ik niet mijn ogen dicht te knijpen zoals op het wad, om de intensiteit van de wind en het licht te verminderen.

Met wakkere blik ontvouwt Louwrien haar ideeën over 'Groundlessness', waarmee ze opnieuw onze ervaring van het wad voedt. Ik denk aan de uitspraak van Warhol: "To be really rich, I believe, is to have one space. One big empty space."

Als ik op het punt sta te vertrekken, de auto in, terug naar Amsterdam, overhandigt Yeb me twee posters die ze maakte voor deze tocht. Er zijn afbeeldingen te zien, waarin ik het landschap van deze dag herken. Twee gestapelde rechthoeken in grijsstenen zie ik, met op de horizon een scherpe plooi. De RISO techniek geeft de foto's een mat karakter. Op de andere zijde dwarrelen woorden die associëren aan het wad - dwaalgast, kokkel, bontbekje, zeekraal. De tweede poster toont zwart-gele geometrische blokjes van het semafooralphabet, waarin een boodschap schuilgaat.

Weken na de wadltocht zit ik in de trein in Noord-Italië. Hij rolt door het landschap van de Dolomieten, de donkere bergen vragen erom je gedachten vast te haken aan de rotsen. Geen van de andere reizigers lijkt er gehoor aan te geven. Ik lees de zin in de mail die Yeb en Miek ons nasturen:

"I'd rather slog through mud than indifference"
- Fragment van Francis Ponge: *Unfinished Ode to the Mud*

FESTIVAL OF SPORTS

De Friesland Editie

3 augustus t/m 13 september 2015

Lokale sporttradities weten mensen op een eenvoudige manier te verbinden. Een kracht waar ook de kunst haar voordeel mee kan doen, schreef Berthold Brecht in zijn essay *Mehr Guten Sport* (1926) waarin hij bepleit dat kunst meer als sport zou moeten zijn.

Op haar beurt zou sport meer als kunst kunnen zijn zoals de vroegere wedkampen onderdeel uitmaakten van gewijde feesten en heilige handelingen. Tot in de 19e eeuw, schreef cultuurfilosoof Johan Huizinga in *Homo Ludens* (1938), was sport sterk verbonden met lokale rituelen, geloven en artistieke uitingen.

Met Festival of Sports gaat curator Rieke Vos op zoek naar de hedendaagse verbanden tussen sport en kunst. In haar onderzoek zet ze spel, improvisatie en creativiteit in als antidotum van een door efficiëntie gedreven samenleving.

curator in residence
Rieke Vos

in samenwerking met kunstenaars

Kasper Jacobs, Ilke Gers, Frank Koolen, Eric Giraudet de Boudemange en TAAK, Amsterdam

eindpresentatie & performances

10 t/m 13 september 2015, tijdens Sfear fan

Ynset, de 1^e triënnale van Beetsterzwaag

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

2500

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

pers

zie projectverslag Sfear Fan Ynset

begeleidend lid programmeringscommissie

Agnes Winter

schrijver recensentenprogramma

Agnes Winter, publicatie Sfear fan Ynset

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Pauwlof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

Provincie Fryslân, Brûsfûns

Kunsthuis SYB & vrijwilligers

en middels fondsenwerving door Rieke Vos

Stichting Doen

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

vervolg van dit project

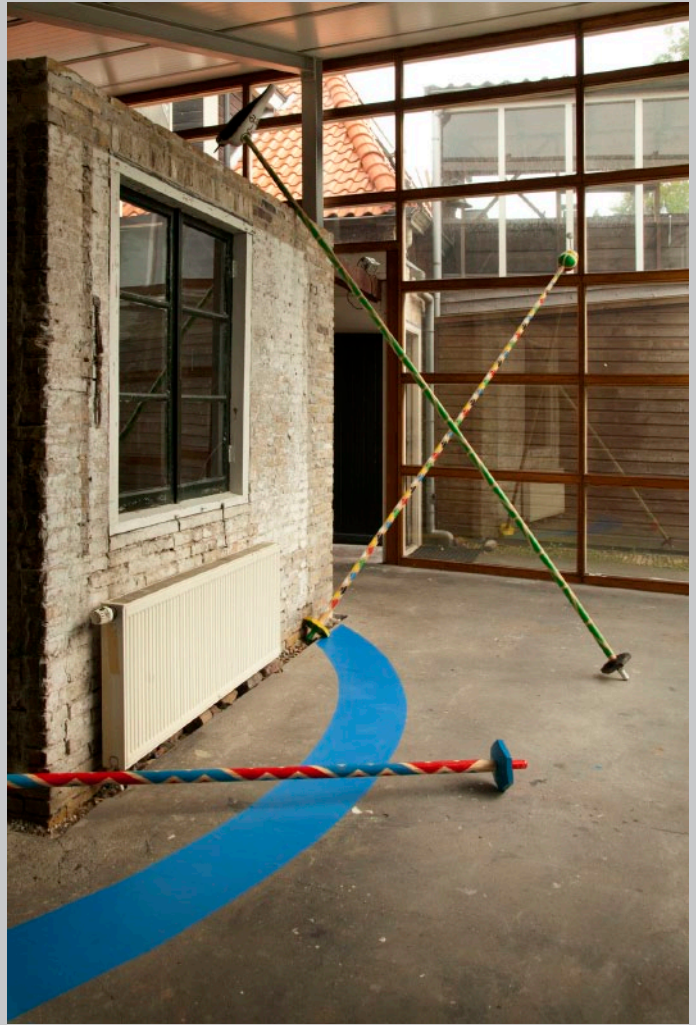
Festival of Sports is een meerjarige onderzoekstraject dat bestaat uit een reeks evenementen in binnen- en buitenland

waarvoor Rieke Vos zich omringt met een team van kunstenaars, ontwerpers, architecten, theatermakers, choreografen en schrijvers dat telkens van samenstelling verandert afhankelijk van de locatie en de context. Wat allen gemeen hebben is een fascinatie voor sport en spel als culturele uiting.

FESTIVAL OF SPORTS - De Friesland Editie

1

2

3

4

1,2 Tentoonstelling Festival of Sports, de Friesland editie
foto: Emilio Moreno
3,4 Performance Eric Giraudet de Boudemange
Illusions of the Frisian landscape, an introduction
foto: Emilio Moreno

Rieke Vos over SYB:

Kunsthuis SYB biedt een vruchtbare grond voor talentontwikkeling en het inhoudelijk en praktisch uitwerken van nieuwe projecten. Het huis, de contacten in het dorp en de landelijke omgeving bieden een warme stimulerende omgeving voor het aangaan van nieuwe samenwerkingen. Daarbij denkt het team van Syb enthousiast mee en biedt waar mogelijk inhoudelijke of praktische ondersteuning. Met de eerste triënnale in september 2015 heeft SYB haar ambities laten zien en Beetsterzwaag als plek voor jonge kunst in Friesland op de kaart gezet. Ik zal het programma van SYB nauw blijven volgen en hoop nog vaak naar Beetsterzwaag te komen.

Organisatorisch en in de communicatie liepen er in de laatste voorbereidingen een paar dingen langs elkaar heen, wat betrekking had op

de locaties en aankondigingen van de performances en tentoonstellingen. Dat had met name met de drukte van het triënnale weekend te maken en de kleine budgetten waarbinnen alles gerealiseerd moest worden. Helaas ging dit soms wel ten koste van de begeleiding van het publiek dat voor de gelegenheid naar Beetsterzwaag was gekomen.

Dankzij de residentie heb ik een goed begin kunnen maken met het project Festival of Sports dat ik in de komende jaren verder wil uitwerken. Met name de samenwerking met lokale experts op verschillende gebieden was bijzonder inspirerend en dit is iets wat ik in mijn toekomstige werk graag op een vergelijkbare manier verder wil inzetten.

Agnes Winter (programmeringscommissie SYB) over Festival of Sports (FoS)
Qua inhoud was ik zeer

tevreden over de residentieperiode en de resultaten van FoS. Eric en Ilke hebben gedurende de hele periode in SYB gewerkt aan hun projecten, waarbij ze beide een intensieve samenwerking aangingen met de bewoners van Beetsterzwaag en omgeving.

Zo werkte Ilke samen met schoolkinderen, met wie ze door middel van meerdere workshops nieuwe balspellen en -sporten ontwikkelde. Deze nieuwe sporten presenteerde ze samen met deze kinderen tijdens haar performance op zaterdag 12 september.

Eric werkte samen met een lokale fierljeppen kampioen, die hem de techniek van het fierljeppen leerde. De beelden die hij tijdens deze trainingen maakte, gebruikte hij in het werk dat hij in SYB presenteerde. Bovendien werkte zijn fierljeppen trainer mee aan de poëtische performance die Eric op zaterdag 12 september gaf.

Voor beide performances was er genoeg publiek aanwezig, mede doordat er veel publiek in Beetsterzwaag aanwezig was voor de triënnale.

Kasper en Frank verbleven een aantal dagen in Beetsterzwaag, waarbij ze samen met een lokale amateurtoneel groep samenwerkte om een video te maken. Deze video draaide om zelf verzonden spellen en sporten, die op droogkomische wijze werden uitgevoerd door de acteurs. Rieke zelf verbleef vooral in de weekenden in SYB, waarbij ze met de kunstenaars sprak over hun projecten en hen daarbij hielp. In haar oorspronkelijke plan gaf ze aan dat ze zelf onderzoek wilde doen naar het kaatsen, de Friese sport, maar ik kreeg de indruk dat hier niet veel van terecht is gekomen.

Inhoudelijk was Festival of Sports een interessant project, dat goed aansloot op

Kunsthuis SYB en de Friese omgeving. Tijdens Sfeer fan Ynset zijn mooie resultaten van de residentie aan een groot publiek gepresenteerd.

Het feit dat FoS deel uitmaakte van Sfeer fan Ynset, maakte het project echter wel lastiger om te begeleiden. Dit kwam mede doordat de rolverdeling tussen Rieke, mij en de directie niet helemaal helder was.

Korte samenvatting project

Kunsthuis SYB organiseerde van 10 tot 14 september 2015 de 1^e triënnale van Beetsterzwaag, Sfear fan Ynset, een uitgebreid parcours langs kunstwerken en performances die in de afgelopen jaren 'geboren' zijn in Beetsterzwaag, maar vervolgens zijn 'getogen' ver van de plek van ontstaan - in de randstad of het buitenland. Tijdens de triënnale werden deze kunstwerken teruggehaald naar het dorp en gepresenteerd in een nieuwe context voor een breed en nieuw publiek.

Aanleiding om de triënnale te organiseren

De afsluitende presentaties van kunstenaars in SYB zijn doorgaans niet het zwaartepunt van hun residency periode: het gaat in SYB vaak om experiment en onderzoek, waardoor er niet altijd een eindproduct is dat getoond kan worden. Wij zijn ons ervan

bewust dat de presentaties bij Kunsthuis SYB niet altijd even toegankelijk zijn voor het grote publiek. Het is voor publiek soms niet makkelijk om het werkproces van een kunstenaar te begrijpen en daaruit gelijk te af te leiden hoe het kunstwerk er uiteindelijk uit zal komen te zien. Vaak weet de kunstenaar dat zelf ook nog niet. Hierdoor kan het moeilijk zijn een instelling als Kunsthuis SYB op waarde te schatten en welke bijdrage SYB levert aan de kunstenaars, de kunstwereld én diens omgeving, Beetsterzwaag en Friesland. Veel kunstwerken waarvoor in SYB de eerste aanzet is gedaan zijn nooit in hun volle glorie in Beetsterzwaag tentoongesteld. Een project dat in SYB is gestart heeft meestal een vervolg elders en het eindresultaat wordt ook ergens anders (vaak in de randstad of in het buitenland) tentoongesteld.

Deelnemende kunstenaars

Melanie Bonajo, Walter van Broekhuizen & Arjen de Leeuw, Alexandra Duvekot & Sara Bjarland, Noa Giniger & Shana Moulton, Jasper Griepink, Francesca Grilli, Rumiko Hagiwara & Mounira Al Solh, Tina Helen & Søren Thilo Funder, Tom Kok, Sjoerd van Leeuwen & Harald den Breejen, Erica van Loon, Pernille Lonstrup, Domenico Mangano, Emmeline de Mooij, Rory Pilgrim, Pieter Paul Pothoven, Rosalie Ravensteijn, Savage, Bas Schevers & Hedwig Houben, Lieke Snellen, Ronald van Tienhoven & Laurence Aëgerter, Edward Clydesdale Thomson & Sjoerd Westbroek & Frans-Willem Korsten, Ruth Verraes, Nina Yuen, en Rieke Vos i.s.m. Eric Giraudet de Boudemange, Ilke Gers, Frank Koolen & Kasper Jacobs.

Muziek

Blue Crime - van o.a. Alexandra Duvekot
Der Einzelgangers - van o.a. Sjoerd van Leeuwen

Samenwerkingspartners

- De werkgroep Open Monumentendagen Beetsterzwaag en Beetsterzwaag Natuurlijk Genieten
- De stichting Bourgondisch Beetsterzwaag
- De eigenaren/bewoners van de woonhuizen, bedrijven en verenigingspanden die werden opengesteld voor de kunstenaars en bezoekers:

Anne-Marie van Veen, SYB's Huisclub
Eja Siepman van de Berg & Fred Wagemans/
Kunstruimte Wagemans
Johannes Pemmelaar, kok
Stichting Ons Huis, Siepy Hoekstra,
het bestuur van Lyndensteijn Revalidatie
Friesland, Harriet Lassche
De gemeente Opsterland, Tryntsje van der Steege, beleidsmedewerker cultuur
De Tropische kas, Frank van den Haak
Boer Gjalt Tjeerdsema van Boerderij Rûn libben en grûn
Hotel Bilderberg, Landgoed Lauswolt, Marc van Gulick
Mechteld en Durk Schroor, SYB's Huisclub
Luts van Veen, SYB's Huisclub
Jan Roos van cafe de Posthoorn.
Lenneke Buller, kwartiermaker Landgoeddagen, koepelorganisatie Beetsterzwaag.
-De vele organisaties in Beetsterzwaag die betrokken waren bij de totstandkoming van kunstwerken en of die deelnamen aan het educatieve traject van Sfear fan Ynset:
Basisscholen de Paedwizer en de De Trime
't Buorskip zalencentrum Beetsterzwaag
Zorginstelling de Wissel,
Revalidatie Friesland
Bakkerij Verloop/ de Bakkers van Verloop
Paardenrenbaan Lippenhuizen

de 1^e triënnale van Beetsterzwaag

Sfear fan Ynset toonde de 'affe' kunstwerken die als het ware terugkwamen naar de plek waar zij zijn ontstaan. Het was ook een gebaar naar de omgeving: hier zijn de werken waar jullie in een eerste fase aan hebben bijgedragen. Alle getoonde werken gingen ook over de omgeving, de mensen, de natuur, ze zijn er mee verbonden.

Eerste editie

Met Sfear fan Ynset vond dit najaar de eerste editie plaats van wat een traditie van triënnales moet worden. Om de drie jaar keren beeldend kunstenaars, schrijvers en muzikanten terug naar het dorp waarin ze in de afgelopen jaren een periode hebben gewoond en gewerkt. Voor projecten die ze in Beetsterzwaag hebben geïnitieerd en elders verder hebben ontwikkeld, zoeken ze in samenwerking

met Kunsthuis SYB en de bewoners van Beetsterzwaag een nieuwe context in een vertrouwde omgeving: het dorp. Bewoners werkten met de kunstenaars samen door karakteristieke locaties aan te bieden als tentoonstellingsruimte. Veel van deze panden zijn nationaal erfgoed of een rijksmonument. De tweede editie zal plaatsvinden in 2018, in aansluiting op Leeuwarden Culturele Hoofdstad.

Deze eerste editie heeft de titel Sfear fan Ynset gekregen; een vertaling in het Fries van het Engelse 'Sphere of Operations' wat feitelijk 'werkterrein' betekent. 'Sfear' staat voor gebied, omgeving en sfeer. 'Ynset' klinkt als 'inzet' en verwijst dan ook naar werklust en arbeidsethos, maar ook naar het vermogen om het gewenste resultaat te bereiken. Sfear fan Ynset vat samen hoe Kunsthuis SYB zich inzet voor

De tropische kas
visser Everen de Vries
boer Gjalt Tjeerdsma

-Samenwerkingen met onderwijs:
Academie Minerva - Hanzehogeschool
Groningen. Studenten en alumni van Acadmie
werkten mee met het opbouwen van de
tentoonstelling en waren gastheer/vrouw tijdens
de triënnale.

openingstijden

dagelijks van 12:00 - 19:00

aantal bezoekers

Tijdens de triënnale heeft SYB tussen de 2.500 en 3.000 bezoekers mogen ontvangen, en daar zijn we erg trots op. De piek van de bezoekersaantallen lag in het weekend, en ook op de meest centrale locaties (alle locaties aan de Hoofdstraat).

Publiciteit

Er is in verschillende media en kanalen en op verschillende manieren aandacht aan Sfear fan Ynset besteed, hieronder staat een overzicht van alle publiciteitsacties en -uitingen:

- Een speciale bijlage over Sfear fan Ynset, de 1^e triënnale van Beetsterzwaag in de Metropolis M no. 4 van augustus/september.
- Advertenties in Metropolis M, en banners op de website van Metropolis M en verschillende kunstacademies

- Kunsthuis SYB en de organisatie Open Monumentendagen en Bourgondisch Beetsterzwaag hebben krachten gebundeld op het gebied van PR en hebben gezamenlijk flyers en posters verspreiden in de gemeente Opsterland; via Facebook hebben we elkaars evenement verspreid. Voor Sa!, de lokale krant voor de gemeente Opsterland hebben we een gezamenlijk advertentie gemaakt, met informatie over de 3 evenementen vergezeld van een plattegrond waarop alle locaties aangegeven werden. Deze bijlage en plattegrond was tevens verkrijgbaar in het Toeristen Informatie Punt (TIP Beetsterzwaag). Publicatiedatum: 10 september 2015: Eerste triënnale: Sfear fan Ynset *

Daarnaast heeft SYB flyers en informatie bij presentatie instellingen en cafés in Groningen en de Randstad (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht) en bij alle kunstacademies en masters in Nederland verspreid.

- Samenwerking met Omroep Fryslân voor een nieuwsitem op radio en tv:
- Live televisie- en radio interview met artistiek leider Maritt Kuipers en deelnemend kunstenaar Jasper Griepink in het programma Op & Ut op zaterdag 5 september vanuit cafe De Bak in Leeuwarden. Het programma Op & Ut,

* <http://sa24.nl/artikel/2760-eerste-tri%C3%ABnnale-sfear-fan-ynset.html>

SFEAR FAN YNSET

a

b

d

c

a Kelder van Anne-Marie van Veen
 Domenico Mangano - *Birds Singing, Sandy Ground*
 foto: Maarten van Maanen
 b Voormalige Armenhuis
 Francesca Grilli - *Golden Age*
 foto: Irene Winter
 c De Tropische Kas
 Sara Bjarland & Alexandra Duvekot - *Le voyage de la Feuille*
 foto: Irene Winter
 d De Tropische Kas
 Rosalie Ravensteijn - *If Life Gives You Lemons*
 foto: Irene Winter

de 1^e triënnale van Beetsterzwaag

e

f

e Boerderij 'Rûn libben en grûn'
Edward Clydesdale Thomson, Sjoerd Westbroek,
Frans-Willem Korsten - *As the lake said to the boat*
Foto: Tom Kok
f Weilanden
Jasper Griepink - *SWEAT*
Foto: Irene Winter

g

g Voormalig Gemeentehuis - Eja Siepman van den Berg /
Kunstruimte Wagemans
Nina Yuen - *David*
Foto: Irene Winter

de kunst. In een uitgebreid programma met kunstwerken, performances, films, workshops en muziek, werd een verbinding gezocht met de omgeving, het landschap, spiritualiteit en de verhouding van de mens tot de natuur.

De omgeving en het thema

De natuurrijke omgeving, het landschap, rituelen en 'terugkeer naar de natuur' zijn belangrijke elementen in het werk van de kunstenaars die de afgelopen jaren in Kunsthuis SYB woonden en werkten. Deze elementen staan niet op zichzelf, maar zijn verbonden met onze cultuur; het patroon van menselijke activiteit en de symbolische structuren en rituelen die betekenis geven en zo een samenleving vormen. Veel kunstenaars zijn bewust de confrontatie aangegaan met hun omgeving en hebben Beetsterzwaag en hun bewoners in hun

werk toegelaten en opgenomen. Voor Sfeer fan Ynset heeft Kunsthuis SYB kunstwerken geselecteerd die de sporen van het Opsterlandse landschap en de Friese cultuur in zich dragen.

De eerste triënnale van Beetsterzwaag bleek een bijzondere ervaring voor bezoekers, de wandeling door werken, gebouwen en het landschap creëerde een totaalinstallatie waarop veel enthousiaste reacties zijn gekomen. Van zowel de kunstenaars zelf, die onder de indruk waren van de wisselwerking tussen de locatie en hun werk als van het publiek, die hierdoor een extra ingang kreeg in het werk van de kunstenaars. Sfeer fan Ynset maakte tevens op een heldere manier inzichtelijk hoe er in SYB gewerkt wordt en vooral samengewerkt wordt, veel van de werken zijn tot stand gekomen door intensieve samenwerking

met presentator Roelof Lousma, wordt elke zaterdagochtend van 09.00 tot 12.00 uur live vanuit café De Bak in de Blokhuispoort in Leeuwarden uitgezonden, zowel op radio, t.v. als internet.*

- Samenwerking met Dagblad van het Noorden / Leeuwarder Courant / Friesch Dagblad / Weekblad Actief en de Woudklank: Drachtster Courant, 24 juni 2015, *Kunsthuis Syb viert 15 jarig bestaan* Leeuwarder Courant, 10 augustus 2015, *Kunsthuis SYB begint triënnale van Beetsterzwaag* de Woudklank, 10 augustus 2015, *Cultureel weekend in Beetsterzwaag / de triënnale van Beetsterzwaag*.

Friesch Dagblad, 10 september 2015, *Van experimenterdrift naar tastbare kunst* Leeuwarder Courant, 11 september 2015, Cultuurbijlage 2 pagina's: *Zichtbaar in SYB*, geschreven door Kirsten van Santen. Dagblad van het Noorden, 11 september 2015, Cultuurbijlage 2 pagina's: *Zichtbaar in SYB*, geschreven door Kirsten van Santen de Woudklank, 15 september 2015, *Duizenden bezoekers naar cultureel weekend in Beetsterzwaag*

- Samenwerking met We Are Public*
- Perspreview met persmappen: een speciale wandelroute met de pers langs alle locaties vertrok op donderdag 10 september, 12:00 uur van het TIP (touristen informatiepunt Beetsterzwaag)
- Het opzetten en onderhouden van een speciaal digitaal platform over de triënnale op www.triennalevanbeetsterzwaag.frl.
- Publicaties, posts en updates middels SYB's digitale nieuwsbrief, website, Facebookpagina en Twitteraccount.
- Samenwerking met Lauswolt en andere hotels/horecagelegenheden in de vorm van speciale arrangementen tijdens de 4 festival dagen.

Publicatie

Productie van een drietalige publicatie (NL/Fries/ENG) met foto's van de werken op locatie en teksten uit het schrijversprogramma van Kunsthuis SYB, vormgegeven door grafisch vormgever Maarten van Maanen en Agnes Winter (SYB's programmeringscommissie)†

Verschenen recensies

Metropolis M**

* <http://www.omroepfryslan.nl/utstjoering/op-ut-fan-5-septimber-2015-0900>

* <http://wearepublic.nl/event/sfeer-fan-ynset-triennale-van-beetsterzwaag/>
<http://wearepublic.nl/groeten-uit-beetsterzwaag/>

† <http://kunsthuis-syb.nl/publicaties.html>

http://issuu.com/maarten.van.maanen/docs/publicatie_sfy_blue

** <http://metropolism.com/reviews/sfeer-fan-ynset/>

tussen kunstenaars - getuige de vele gelegenheidsduo's en trio's.

De route

Het publiek werd uitgenodigd een wandelroute te volgen door het prachtige dorp, langs en in circa tien rijksmonumenten en ander cultureel erfgoed en door de natuur (in totaal waren er 14 locaties).

Onderweg kreeg ze kunstwerken, performances, workshops, films, muziek en ontmoetingen met kunstenaars aangeboden.

Op alle locaties was gedurende vier dagen de kunstenaar of een gastvrouw/man aanwezig om het publiek een toelichting te geven op het werk. Deze groep gastvrouwen- en mannen waren samengesteld uit leden van SYB's programmeringscommissie, bestuur,

huisclub en studenten van Academie Minerva uit Groningen. De aanwezigheid van een iemand die duidelijk op de hoogte was van de ins en outs van het werk én de locatie gaf een duidelijke meerwaarde voor bezoekers die normaal gesproken niet naar musea gaan of niet vaak hedendaagse kunst kijken.

Het was ook mogelijk de route op de fiets af te leggen (het fietsverhuurbedrijf in het dorp is recht tegenover Kunsthuis SYB gevestigd en bezoekers kregen een korting indien ze vermelden dat ze voor Sfeer fan Ynset kwamen). Tussen de verst gelegen locatie en de hoofdstraat in Beetsterzwaag werd dagelijks een pendelbus ingezet, zodat ook mensen die niet konden wandelen of minder tijd hadden, toch alles konden zien.

Conceptontwikeling

Maritt Kuipers, Annelie Musters
begeleidende programmeringscommissie leden
Tom Kok, Erica van Loon, Noor Nuyten, Agnes Winter en Timmy van Zoelen

schrijvers recensentenprogramma

Marian Cousijn, Julia Geerlings, Marjolein Geraedts, Yasmijn Jarram, Brenda Tempelaar, Vincent van Velsen, Anne Marijn Voorhorst, Agnes Winter

Coördinatie

Maritt Kuipers, Annelie Musters

PR/communicatie

Maritt Kuipers, Maarten van Maanen, Anne Marijn Voorhorst, Aafke Weller

Educatie

Conny Kuilboer, Noor Nuyten, Valentijn Rambonnet, Minke de Groot

Grafische vormgeving

Maarten van Maanen

Techniek

Tom Kok, MTS Audiovisueel: Martin ter Schure

Opbouwteam

Tom Kok, Maurits Koster, Sjoerd van Leeuwen, Durk Schroor, Wim Warrink

financiële ondersteuning

Mondriaanfonds, Gemeente Opsterland, Provincie Fryslân
Pauwlofs Fonds - Overvoorde Gordon Stichting,

VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting van Teyens Fundatie, Stichting Stokroos, Sybren Hellinga Stichting en alle vrijwilligers en vrienden van SYB.

vervolg van dit project

de 2^e triënnale van Beetsterzwaag tijdens Leeuwarden Culturele hoofdstad 2018

SFEAR FAN YNSET

h

h Weilanden
 Jasper Griepink - SWEAT
 Foto: Tom Kok
 i Optreden Der Einzelgangers
 Foto: Maritt Kuipers
 j Cafe de Posthoorn
 Sjoerd van Leeuwen & Harald den Breejen -
 Terra Nova, N° 3
 Foto: Irene Kromhout
 k Gezamenlijk avondeten op zolder van Eja Siepman van den
 Berg / Kunstruimte Wagemans

i

i

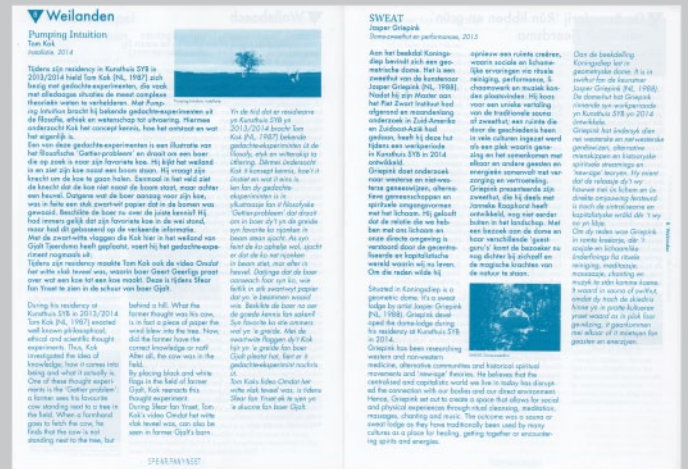

k

de 1^e triënnale van Beetsterzwaag

m

n

o

p

I Weilanden
Tom Kok - Pumping Intuition
Foto: Maarten van Maanen
m De Schuur van Mechteld en Durk Schroor
Arjen de Leeuw & Walter van Broekhuizen -
Une Condition Naturelle
Foto: Maarten van Maanen

n Publicatie Sfear Fan Ynset
o Omslag publicatie Sfear Fan Ynset
p Bezoekers in de Boerderij 'Rûn libben en grûn' van
Gjal't Tjeerdsma
Foto: Irene Winter

In samenwerking met Beetsterzwaag Natuurlijk Genieten (BNG) kon het publiek tevens mee met een wandeling onder leiding van een van hun gidsen. De wandeling vertrok dagelijks vanaf het Touristen Informatie Punt aan de hoofdstraat en ging door bos, weilanden en over de heide langs de werken naar de verst gelegen locatie, de Boerderij Rûn libben en grûn van Boer Gjalt Tjeerdsma.

Cultuureducatie

De nieuwe geschiedenis was een workshop in aansluiting op het vak kunstzinnige oriëntatie, voor SYB ontwikkeld door Conny Kuilboer en Valentijn Rambonnet en gekoppeld aan het werk Terra Nova van Sjoerd van Leeuwen en Harald den Breejen. Op 11 september 2015, hebben meer dan tachtig kinderen, van twee basisscholen de Trime en de Paedwizer, nieuwe historische

sporen gemaakt van een bijzondere reis die uit hun dorp, Beetsterzwaag, begon.

Het betreft de expeditie Terra Nova van Sjoerd van Leeuwen en Harald den Breejen die zij vanuit Kunsthuis SYB ondernamen.

In navolging van de beruchte tocht van de ontdekkingsreiziger Robert Falcon Scott om als eerste het middelpunt van de Zuidpool te bereiken, stelden onze helden zich ten doel om met een slee van wel 90 kilo het geografische middelpunt van de Waddenzee te ontdekken.

Hoe gaat zo'n poëtische reis eigenlijk de geschiedenis in? Er zijn misschien wat foto's, overgebleven spullen en vooral veel verhalen. Is het mogelijk om dit bijzondere hoofdstuk uit de geschiedenis van het dorp opnieuw te schrijven en tastbaar te maken?

Die uitdaging gingen de kinderen aan.

Het programma - de locaties en de kunstwerken

1 Kunsthuis SYB

Festival of Sports - Rieke Vos i.s.m. Eric Giraudet de Boudemange, Ilke Gers en Frank Koolen & Kasper Jacobs

2 Kelder van Anne-Marie van Veen

Three Man High - Tina Helen & Søren Thilo Funder

Birds Singing, Sandy Ground - Domenico Mangano

Schets van het Landschap - Ruth Verraes

3 Het voormalig Armenhuis

Golden Age - Francesca Grilli

The Stille Revolutie - Rory Pilgrim

In Praise of Laziness - Rumiko Hagiwara & Mounira al Solh

4 De Tropische Kas

Le voyage de la Feuille - Sara Bjarland & Alexandra Duvekot

If Life gives you lemons - Rosalie Ravensteijn

5 Hotel Bilderberg / Landgoed Lauswolt

Veldwerk - Erica van Loon

Tristes Tropiques - Ronald van Tienhoven & Laurence Aëgerter

6 Notariskoepel in het Lycklamapark

Herrenovatie van 2008 - Lieke Snellen

7 Wallebosch

Trusting Your Company (Playing a private conversation to black cows later to be eaten by

humans who would then contain our secrets) -

Noa Giniger & Shana Moulton

8 Weilanden

Pumping Intuition - Tom Kok

SWEAT - Jasper Griepink

9 De Boerderij 'Rûn libben en grûn' van Gjalt Tjeerdsma

Omdat het witte vlak teveel was - Tom Kok

As the lake said to the boat - Edward

Clydesdale Thomson & Sjoerd Westbroek & Frans-Willem Korsten

The Frisian landEscape - Noa Giniger & Shana Moulton

10 Huize Lyndenstein (Revalidatiecentrum Friesland)

Speak if You can, Otherwise Sing it - Pernille Lonstrup

We are the Sculptor and We are the Clay - Hedwig Houben & Bas Schevers

11 Het voormalige Gemeentehuis - Eja Siepman van den Berg / Kunstruimte Wagemans

The Primitive Breakthrough - Melanie Bonajo & Emmeline de Mooij

Terra Nova, N° 3 - Sjoerd van Leeuwen & Harald den Breejen

David - Nina Yuen

Dry Cleaning Series N° 7. Beetsterzwaag, Netherlands - Savage

De familie Kool - Pieter Paul Pothoven

Zij gingen, na goed geïnformeerd te zijn over de expeditie, met een kleine knapzak met spullen op stap om nieuwe overblijfselen van deze reis te maken en nieuwe geschiedenissen te schrijven over wat de helden hebben beleefd. Deze nieuwe verhalen zijn gebundeld in een expeditieboekje.

Le voyage de la Feuille - Sara Bjarland & Alexandra Duvekot

12 De Schuur van Mechteld en Durk Schroor

Une Condition Naturelle - Arjen de Leeuw & Walter van Broekhuizen

13 Cafe de Posthoorn

Terra Nova, N° 3 - Sjoerd van Leeuwen & Harald den Breejen

14 't Buorskip

Kunsteducatie De nieuwe geschiedenis - Conny Kuilboer & Valentijn Rambonnet i.s.m. Sjoerd van Leeuwen & Harald den Breejen

OUTDOOR STRUGGLING (Zomerresidency)

15 September t/m 21 oktober 2015

Vanaf begin februari 2016 toont Museum Belvédère een selectie van de schilderijen die de toonaangevende Deense kunstenaar John Kørner maakte tijdens zijn verblijf in Kunsthuis SYB. Kørner (1967) woont en werkt te Kopenhagen en exposeert internationaal. Op uitnodiging van Kunsthuis SYB werkte Kørner in de periode september-oktober aan een reeks schilderijen, waarin hij zich inspireert door zijn tijdelijke Friese omgeving. Dat resulteerde in een reeks schilderijen waarin hij de lichtheid en openheid van het Noord-Nederlandse landschap verbond met imaginaire landschappen, gelardeerd met motieven die verwijzen naar zijn Scandinavische herkomst, (voet)reizen en de actualiteit.

Uit de reeks in Kunsthuis SYB geschilderde werken koos het museum voor die schilderijen, waarin Kørner zonder verder commentaar refereert aan de huidige vluchtelingenproblematiek. De gestalten van mensen - motieven die hij ontleende aan beelden uit de media - figureren in zijn schilderijen, zonder dat ze werkelijk zijn opgenomen in de landschappelijke

setting. Als elementen die een andere realiteit vertegenwoordigen zweven ze boven de horizon tegen het ijzige wit van de ondergrond. En als zodanig hebben ze binnen het schilderij eenzelfde vervreemdende werking als de amorphe, uiteen vloeiende verfvlekken, met als beslissend onderscheid de inhoudelijke impact die de weergave heeft van mensen die anderen dragen en van doden die met dekens zijn toegedekt.

Kørner schildert bij voorkeur met verdunde acrylverf, kiest voor een schetsmatige (tekenachtige) uitwerking, combineert abstracte en figuratieve motieven en geeft veel ruimte aan het wit van de ondergrond. Zijn werk draagt daardoor het karakter van de vluchtige verschijning - opgeroepen door de bestendigheid van de natuur en het menselijk bestaan in het hier en nu.

De presentatie van Kørner is tot stand gekomen door samenwerking tussen Kunsthuis SYB en Museum Belvédère. Kørners residency in SYB is mede mogelijk gemaakt door de Kulturstyrelsen / Danish Agency for Culture.

artist in residence John Kørner

In samenwerking met
Museum Belvédère
openingstijden
ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak
begeleiding
Annelie Musters
Maritt Kuipers
aantal virtuele bezoekers /volgers:
3850
schrijver recensentenprogramma
Julia Steenhuisen, 'In den Vreemde'
financiële ondersteuning
Kulturstyrelsen / Danish Agency for Culture
Kunsthuis SYB & vrijwilligers
vervolg van dit project
-Tentoonstelling Outdoor Struggling, John
Kørner in Museum Belvédère Heerenveen,
1 februari t/m 15 mei 2016

Kørner over het werk dat hij in SYB heeft gemaakt:

"The landscape is a challenge for everyone because of its vastness. The human physique versus the large, flat areas. The Frisian plains in particular with their wet areas are, and have been, a

great challenge, historically and today, whether you are a resident or visitor! I imagine that people from the East or North Africa, living in actual emergency situations, also will be challenged trying to conjure this beautiful landscape"

OUTDOOR STRUGGLING

1

1,2 Uit de serie Outdoor struggling
Foto: Museum Belvédère, John Stoel

2

IN DEN VREEMDE Julia Steenhuisen

John Kørner en ik kijken naar één van zijn schilderijen. Zwevend boven een uitgestrekte horizon zien we een man lopen, over zijn schouder draagt hij een in een laken gewikkeld lichaam. Vervolgens kijken we naar een zeegezicht met een uitvergrote sneaker die op het water dobbert. Het zijn twijfelachtige verwijzingen naar de vluchtelingenproblematiek. Op het volgende doek zien we een berglandschap met een gemetselde muur, en op een ander panorama met uitvergrote witte plastic stoel. De wereld die Kørner neerzet geeft hij vorm door verfstreken, spatten en kleur. Dat hij gebruikmaakt van herkenbare hedendaagse elementen maakt de werken vervreemdend - maar geeft ze tegelijkertijd ook gewicht en betekenis, aldus hemzelf.

Ik denk aan Camus' roman *De Vreemdeling* als ik Kørners werken bekijk - een ogenschijnlijk eenvoudig relaas van een mens die rondwaart in een wereld zonder zin en betekenis. Wanneer de onverschillige hoofdpersoon Meursault op een zondag op het strand in een gewelddadige situatie verzeild raakt, komt hij ertoe om zonder duidelijk motief een man te doden. 'Het was de zon', zo verklaart hij voor de rechtbank, zich verzettende tegen een verdere noodzaak om zijn daad te verdedigen. Uiteindelijk wordt hij tot het schavot veroordeeld. De *Vreemdeling* is een lofzang op het aardse leven boven het metafysische bestaan. Een wereld zonder autoriteit om op terug te vallen, of een hiernamaals om de ellendige vergankelijkheid te verzachten. Het absurdeitsbesef van Meursault komt niet voort uit emotionele ongevoeligheid, maar uit onverschilligheid. Een leegte ten aanzien van de wereld, een vervreemding van het leven.

Het is eenzelfde vervreemding die ik zie als Kørner mij laat zien wat hij in Kunsthuis SYB gemaakt heeft. De werken die hij vervaardigde zijn alle horizontaal georiënteerd, wijds, groen en met grijze luchten. Hiermee verwijst hij naar de Hollandse landschappen en de vele bekende schilderijen die dit afbeelden - en daarmee doelbewust ook de vooroordelen over de omgeving bevestigend. Maar was het inderdaad dit landschap dat ik zag toen ik met de bus hierheen kwam? Het was maandag toen ik de reis van Amsterdam naar Beetsterzwaag aflegde. Met de trein naar Heerenveen, met de bus vanaf Heerenveen tot aan halte Hoofdstraat in Beetsterzwaag. De bus! Geïntrigeerd door het landschap staarde ik naar buiten, naar de industrie die het gebied in bezit genomen heeft. Ontheemd van wat mij als stadsmens bekend is betrapte ik mezelf op

exotisme betreffende het platteland. Toen ik eenmaal Kunsthuis SYB bereikte vertelde Kørner me over zijn eigen observaties van het dorp. Zijn verwonderingen over de omgeving bleken gelijkaardig aan die van mij. Kørner vindt de mensen vreemd, en de mensen vinden hem vreemd. Hij vertelt verder over hoe een wandeling in het bos hem de omgeving deed leren kennen, maar ook hoe hij de wandelaars leek af te schrikken.

Als de avond valt besluiten Kørner en ik te gaan eten in de Hoofdstraat. De maandagavond brengt ons bij het enige geopende etablissement van de straat: snackbar De Jong. De tafels zijn bedekt met kleedjes, de vrouw achter de toonbank helpt ons charmant, in aarzelend Engels. Kørner vertelt me verder over zijn familie die oorspronkelijk uit Deens Friesland komt en dat hij op die manier verbonden is met de omgeving. Toch vertelt hij hoe hij ook in zijn voorbereiding op zijn residency enkel vanuit de verbeelding te werk ging. In Friesland ziet hij potentieel voor een nieuwe vorm van agricultuur, maar naar dit thema deed hij geen specifiek onderzoek met behulp van bronnen of archiefmateriaal, maar uitsluitend op denkracht. Er niet te nauw bij betrokken zijn lijkt voor Kørner de manier te zijn om de wereld op afstand te houden. En ook de residency als geheel is voor Kørner een poging tot ont-heemding. Maar het is wel hierdoor dat hij een wereld kan neerzetten zonder logische samenhang; een irrationele wereld.

Hoe verleidelijk het is om onwaarschijnlijke, droomachtige voorstellingen te duiden als verwijzing naar het onderbewuste. Hoe eenvoudig het is daarbij een explosieve manier van schilderen te begrijpen als mystiek, als glimp van een metafysische werkelijkheid. De vloeiende, waterige verf waarmee Kørner zijn landschappen heeft neergezet maakt ze inderdaad ongrijpbaar, grillig in hun zijn. Waarschijnlijkheden en onwaarschijnlijkheden lopen in elkaar over.

Maar een verwijzing naar een andere werkelijkheid is het allerm minst. Het lijkt een verbeelding van het leven van de moderne mens die zich net zoals Meursault zappend en blindelings door het leven voortbeweegt, in ongebonden relativiteit.

In het parallelle, digitale universum dat het internet is, bestaat een subcultuur van mensen die zich diep van binnen geen mens voelen, maar dier of mythisch wezen.

Ze dragen de ziel van bijvoorbeeld een wolf, een vos, een kat, een elf, een vampier en komen vooral samen op internetfora.

Online geven ze uitdrukking aan hun anders-zijn, zoeken ze naar een verklaring voor hun dierlijke of mythische afkomst en delen ze tips die hen helpen te functioneren in een samenleving van mensen waarvan ze wezenlijk verschillen. Ze noemen zichzelf 'Otherkin'.

Toon Fibbe & Laura Wiedijk hebben in Kunsthuis SYB gewerkt aan een project waar hun gedeelde interesse in de 'Otherkin' subcultuur het vertrekpunt vormde. Door middel van performance, video dagboeken, blogpost en interventies onderzochten Fibbe en Wiedijk de mogelijkheid van een ruimte waar het collectief vertellen van verhalen de realiteit niet ontvlucht, maar actief vorm geeft. In hun eindpresentatie werden projecties, kostuums, kostuums, architectuur, digitale beelden, huid en youtube monologen een vorm van digitale voodoo.

eindpresentatie en artist talk

5 december 2015, 16:00 uur

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

35

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

begeleidend lid programmeringscommissie

Vincent van Velsen

schrijver recensentenprogramma

Anne Marijn Voorhorst, 'Are you a human?'

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde Gordon Stichting

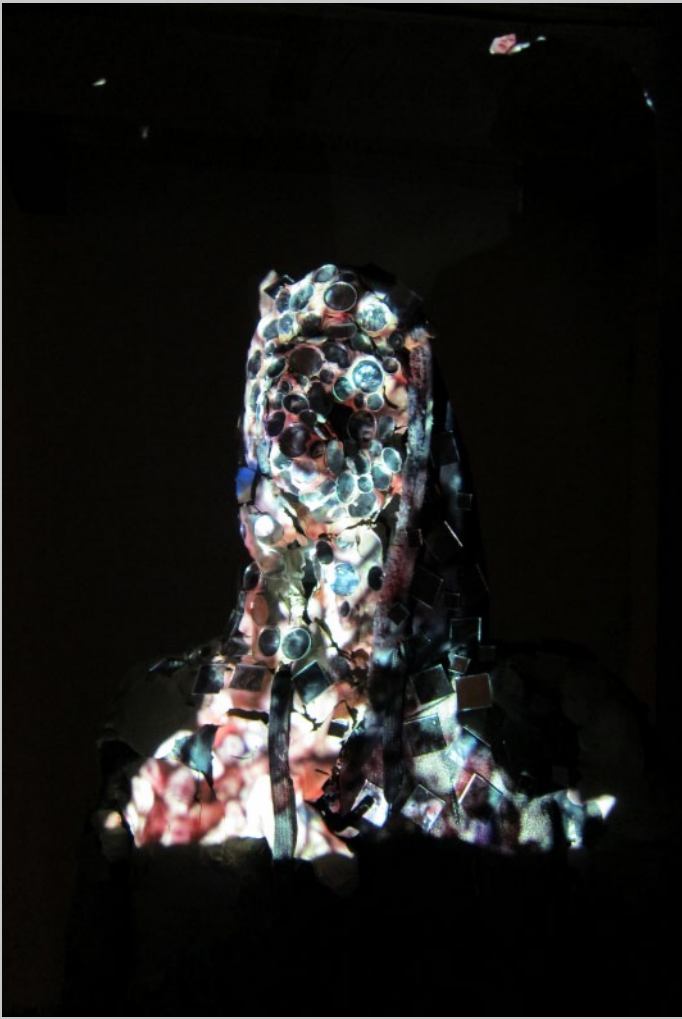
vervolg van dit project

PAL SKILLS, a recent writing, 4 februari 2016,

18:00 uur bij Publication Studio Rotterdam

artists in residence:
Toon Fibbe en Laura Wiedijk

GRINNING MACHINES and a CLOSEMOUTHED GROWL

a

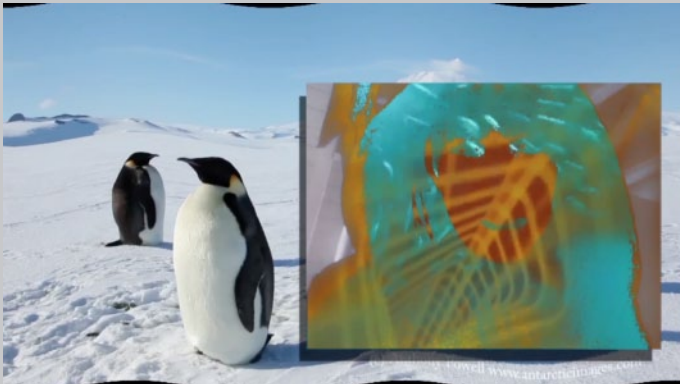
b

a,b Details installatie in SYB
Foto: Toon Fibbe en Laura Wiedijk

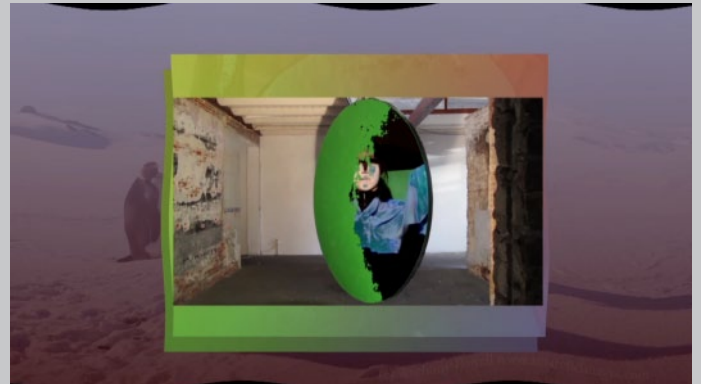
GRINNING MACHINES and a CLOSEMOUTHED GROWL

c

d

e

c Details installatie in SYB
Foto: Toon Fibbe en Laura Wiedijk
d,e Videostills uit *Wobble Wobble* (video in installatie)

ARE YOU A HUMAN? Anne Marijn Voorhorst

Ze zitten op de bank, mijn moeders voeten liggen op het tafeltje, als ze beweegt knisperen de kranten onder haar hiel. Mijn vader houdt een mok vast en leest op zijn telefoon. 'Dag schat', zegt ze en maakt een zitplaats voor me vrij.

Buiten valt de regen, alleen hoorbaar. De dagen zijn zo kort dat de mensen erover klagen. Mijn klasgenoten liggen slaperig met hun hoofd op tafel, mijn ouders drinken meer wijn. Mijn baas in de supermarkt kijkt uit het raam en wacht op klanten. De dag begint te laat en is te snel om, zeggen ze. In mijn hoofd lach ik ze uit. Ik schraap mijn keel, neem een slok thee. 'Ik moet jullie wat vertellen.'

Ik keek naar de deur, zag of hoorde niemand en kroop achter de computer. De kasten in de werkkamer stonden vol met multomappen, gevuld met papieren, met cijfers, mijn vaders terrein. Ik wist dat er testen bestaan, dat er een naam is voor mijn gevoel. Ik kwam terecht op een zwart met witte website. Op iedere pagina met vragen stond een afbeelding van een elf, draak of godin. Vraag 1: 'Do you often (vaak) picture yourself (jezelf zien) as a shadowy humanoid (mensachtige) shape (vorm) or a dark mass?' Nummer 2: 'Do you feel like you're very old?' En nummer 24: 'Would you say you're a young or an old spirit (geest)?' Wel 80 vragen ploegde ik door. Ze werden ingewikkelder en ik kneep mijn ogen even dicht toen ik op 'finished' klikte. Vervolgens moest ik mijn persoonlijke gegevens invullen; adres, geslacht, postcode. Het allerlaatste onderdeel vroeg me: 'Robot check. Are you a human? Type in verification code.' Direct sloot ik het venster.

Ze grinniken, trekken hun wenkbrauwen op. Mijn moeder vouwt de krant dicht, mijn vader zet zijn mok neer.

'Is dat waarom je steeds in die boom zit?' vraagt hij. 'Wat voor dier ben je dan?' 'Een vos,' antwoord ik.

Mijn moeder onderdrukt een lach en zegt dan: 'Vossen klimmen niet in bomen.' Ik zweet en word rood.

Het heeft lang geduurd voor ik wist wie ik was. Als kruipend kind was ik al naarstig op zoek. Toen ik leerde praten waren mijn eerste woorden 'Wie ben ik'.

En toen kreeg ik dromen. Een kronkelende weg liep ik af, in de struiken lichtten ogen op. Wanneer ik achterom keek, liep er een horde dieren achter me aan. Vossen, beren, lynxen, maar ook wezens daar tussenin en soorten waarvan ik het bestaan niet kende. Ik stak mijn hand uit en aaide ze. Een vos

trok haar vacht uit, alsof het een jas was en gaf hem aan mij. Hij voelde warm en omsloot mijn huid.

Het licht dat aanschiet onder het afdakje reikt niet ver, maar ik zie de contouren van de boom. Mijn boom, geplant toen ik geboren werd. De witte, dunne vliezen op zijn bast weerkatsen zwak. Op dagen dat het klimmen niet lukt trek ik de vellen eraf. Van- daag werk ik me soepel naar boven; een voet op de eerste knobbel, me omhoog trek- kend aan een tak, een knie op de volgende. En daar zit ik, op de stevige maar verende tak die me zicht biedt over de daken. De lucht is hier dunner en koeler. Met iedere uitademing glijden de momenten van de dag weg. Ik leg een poot op mijn neus, ik voel een vochtige snuit en prikkende snorharen.

Achterin mijn keel wacht een grom. Mijn vader zwaait vanachter het raam en wenkt me. Ik neem een laatste, diepe teug lucht en laat me naar beneden zakken. Ik ruik het eten al, spaghetti bolognese. De achterdeur is zwaar, ik duw hem open. Dan trekt de veer hem met zware kracht terug en schiet er een scherpe pijn door mijn lijf. Ik begin hard te huilen, te kermen. Mijn stem galmt tegen de tegels en kale muren van de bijkeuken. Stappen komen op me af, geklik op de vloer.

'Wat is er Marie? Jezus...' Mijn moeder pakt me bij mijn schouders en drukt me tegen haar aan. Haar wangen koud van het fietsen, ze ruikt naar haar werk.

'Mijn staart...' roep ik uit. Ze zoekt mijn lichaam af, haalt haar handen door mijn haar. 'Wat? Waar?' Ik wijs naar mijn stuitje en grom: 'Mijn stáárt!'

Dan laat ze me los en vloekt. 'Je gaat te ver.'

Ik zak op de grond, de tl-buis schijnt fel in mijn ogen. Liggend op mijn zij ebt de pijn weg, zoals het bloed uit je voet weg kan trekken als hij bekneeld heeft gezeten, heel langzaam. Heel langzaam verdwijnt mijn staart.

Mijn bord staat op de eettafel en de spaghetti is koud.

Ik stap op de fiets, til mijn billen iets op om mijn stuitje niet te belasten. Zo vroeg ben ik in jaren niet meer opgestaan, maar ik schrok wakker en wist wat ik moest doen.

Ik steek de weg over, geen auto te bekennen, het is zo stil dat ik een knoop van mijn jas tegen de stang hoor tikken. Door industrieterrein en weiland fiets ik en verder, tot ik de toppen van het bos zie opkomen.

Mijn fiets gooi ik in het gras en schiet de berm in. De bladeren kraken onder mijn poten, takken zwiepen langs mijn lijf. Boven me kleurt de lucht langzaam rood en strijkt er een groepje kraaien in een boomkruin. Ik

ruik muizen, insecten, karkassen van vogels, weggrottend onder de laag van bladeren en mos. Met mijn snuit en staart tast ik hollen en overgroeide boomstronken af. Voor me langs schiet een muis weg en wanneer ik het op een rennen wil zetten, proef ik wat van de cornflakes die ik vanochtend vroeg heb gegeten. Ik wil op een bankje gaan zitten, maar bedenk me en ga eronder zitten. Een pissebed klimt op het geplette colablikje naast me, ik draai mijn hoofd om. Hoe laat zou het zijn? Aan de andere kant van het pad staat een bord met 'Staatsbosbeheer' en de huisregels van het bos. Boven de bomen hangt de grijze lucht. Thuis drinken mijn ouders koffie aan de keukentafel en ze gaan vast zo naar de winkel voor brood. Dan klinkt er een schel fluitje, ik spits mijn oren. 'Goedemorgen,' zegt een man in joggingsbroek. Zijn hond, groot en grijs en met de tong uit zijn bek, rent me voorbij.

Toon Fibbe en Laura Wiedijk over kunsthuis SYB:

Kunsthuis Syb heeft voor ons een periode waarin wij geconcentreerd kunnen werken betekend. SYB heeft ons de mogelijkheid en ruimte gegeven om de samenwerking die wij in onze dagelijkse praktijk met moeite konden realiseren een tijd en plek te geven. We waren allebei erg blij met de uitkomst van de uiteindelijke presentatie, waarin eigenlijk het werk van de 6 weken daarvoor opeens perfect op z'n plek leek te vallen.

Het verblijf heeft ons beide in zeer positieve zin beïnvloed. We hebben besloten om onze samenwerking voort te zetten en zijn momenteel bezig met het zoeken naar mogelijkheden om het werk bijv. in Goleb te tonen. Laura is voor dit project voor het eerst met video gaan werken en wil dit voorzetten in haar eigen werk. Voor mij zelf (Toon) was het erg prettig om weer

eens meer met materiaal bezig te zijn, gezien mijn werk de laatste tijd veel uit tekst en performance bestaat.

Het eerste wat ons opviel was de uitstekende organisatie. Wij hebben niets gemist. De communicatie van tevoren was helder en toen wij aankwamen waren maakte Durk en Mechteld ons perfect wegwijs in Beetsterzwaag. Het enige wat wij iets minder vonden was de begeleiding. We maakten een hoop skype afspraken die dan vaak niet doorgingen. De daadwerkelijke afspraken die wij hadden via skype voelde onnodig ook omdat deze gesprekken toen eigenlijk al te laat plaatsvonden en het op dat moment beter was om het werk in de ruimte zelf te zien i.p.v. via een beeldscherm.

Toon en Laura over hun project:

Doordat wij vrij vroeg de bevestiging kregen van de residency, hadden wij

ongeveer 1,3 jaar de tijd tussen de bevestiging en de residentie periode. Hoewel wij in eerste instantie dachten dat dit nadelig zou kunnen zijn, -want hoe behoudt je bijv. dezelfde energie, interesse en motivatie binnen zo'n lange periode? Maar deze lange periode bleek achteraf juist perfect te werken. Door de vele gesprekken en teksten die wij lazen gedurende de tijd voor de residentie waren wij juist toen wij aankwamen perfect voorbereid. Doordat wij beiden eigenlijk al volledig ingelezen waren en bewust waren van de valkuilen rond ons onderzoek heen bleek Kunsthuis SYB eigenlijk de perfecte periode om vooral met materiaal aan de slag te gaan.

Dit resulteerde erin dat wij samen voornamelijk materiaal heen en weer aan het gooien waren waarbij we vragen stelde als: Kan een digitaal beeld een kostuum worden? Kan een audio-

glitch klinken als dier? Kan een architecturaal element functioneren als kostuum? Wij zijn daarbij vrij dicht bij ons aanvankelijk voorstel gebleven.

Eén van de dingen die we niet hebben gedaan was daadwerkelijk infiltreren in de Otherkin gemeenschappen, omdat wij dit uiteindelijk toch te problematisch vonden. We konden geen manier vinden om dit te doen zonder dat we het gevoel hadden dat wij de Otherkin-gemeenschap voor de gek hielden. Uiteindelijk zijn onze motivaties heel anders en wij wilden niet onder valse voorwendselen de gemeenschap 'binnendringen'. Dit was ook de rede waarom we de interventies in Beetsterzwaag hebben laten vallen, gezien het idee was dat er parallellen zouden ontstaan tussen de verhalen die circuleerden op de Otherkin internet fora en Beetsterzwaag.

Dit raakt overigens wel aan wat moeilijk was aan wat lastig is aan het werken met de een gemeenschap als de Otherkin als onderwerp. Want wanneer kan je gebruik je het materiaal dat zij maken en op internet plaatsen en wanneer misbruik je het? Daarom wilde wij alleen materiaal tonen in zijn volledigheid met bronvermelding etc. in context zoals het daadwerkelijk is bedoeld. Of juist bijv. de videodagboeken van de otherkin daadwerkelijk behandelen als materiaal, als beeld dat gemanipuleerd kan worden, bestaat uit pixels en zich op verschillende manieren d.m.v. software en hardware kan laten manipuleren.

Acteurs, kunstenaars, criminelen, journalisten, pausen, wiskundigen, filosofen, bestuurders, historici, dansers, koninginnen, gevangenen enzovoorts: allemaal bedienen ze zich van pseudoniemen. Veel zijn inmiddels opgenomen in het *Registry of Pseudonyms*, een online register dat Riet Wijnen tijdens haar eerdere residency in SYB (2013) startte en sindsdien steeds is blijven aanvullen tot een indrukwekkende verzameling aliansen, alterego's, schuilnamen, spotnamen en andere pseudoniemen. Op 16 januari presenteerde Riet Wijnen het onderzoek dat ze startte tijdens haar verblijf in Kunsthuis SYB.

Registryofpseudonyms.com onthult de 'echte' namen die verscholen gaan achter de pseudoniemen en de beweegredenen die aan deze naamsverandering vooraf gingen.

Deze collectie met verhalen over individuele gevallen begon langzaam grotere vragen over de term pseudoniem op te roepen. Tijdens haar verblijf begon Wijnen met het analyseren van het register om een aantal hoofdlijnen bloot te leggen, en deze verder te onderzoeken. Dit met als doel om uiteindelijk een reader/publicatie samen te stellen met zowel bestaande als nieuwe teksten over de term 'pseudoniem'. Tijdens deze presentatie werd de cocktail *The Last Word* worden geserveerd. Deze cocktail uit de begin jaren '20 werd voor het eerst geserveerd in de Detroit Athletic Club en schijnt zijn naam te danken te hebben aan de vaudevillian monologists (ruwweg vergelijkbaar met de huidige stand-up comedians) Frank Fogarty, beter bekend als The Dublin Minstrel.

artist in residence:
Riet Wijnen

in samenwerking met

Kunstverein, Amsterdam

eindpresentatie en artist talk

16 januari 2016, 16:00 uur, gevolgd door

Nieuwjaarsborrel Kunsthuis SYB, 19:00 uur

overige openingstijden

ieder weekend van 13 tot 17 uur en op afspraak

aantal bezoekers

50

aantal virtuele bezoekers /volgers:

3850

begeleidend lid programmeringscommissie

Erica van Loon

schrijver recensentenprogramma

Docus van der Made > recensie volgt in

jaarverslag 2016

financiële ondersteuning

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds - Overvoorde-Gordon Stichting

vervolg van dit project

Publicatie reader van Riet Wijnen/SYB in

samenwerking met Kunstverein, Amsterdam en

Casco, Utrecht in 2016

THE REGISTRY OF PSEUDONYMS

The Registry of Pseudonyms	
Pseudonym A–Z	Real name A–Z
**** *****	(unmarried) couple
A	K
A Citizen Who lives the Whole	Karol Józef Wojtyła
Time in London	Katherine Harris Bradley
A Converted Thief	Kathleen Twome
A Familiar Spirit	L
A Freeholder	Laura Albert
A Gentleman	Laurent Schwartz
A Gentleman in Search of a Man-	Lawrence Block
Servant	Leni Mengelberg
A Layman	Leslie Townes Hope
A Member	Linda Marie Daniele
A Member of the Honourable	Lou Lichtveld
House of Commons	Louis Hardin
A Ministering Friend of the People	Lyndon Baines Johnson
Called Quakers	Lynne Denise Shepherd
A Reader	M
A Sufferer	Marc Steven Bell
A. Francisco de Paula Angard	Marcel Duchamp
A. Linitsch	Margaret Seltzer
A.A. Crosse	Marguerite Radclyffe Hall
A.A.A.	Marie von Bardeleben
A.B.	Marie-Charlotte-Amélie-
A.C. McWhortle	Augustine-Victoire-Clémentine-
A.G.	Léopoldine
A.H. Nijhoff	Marijane Meaker
A.M.G.	Marion Zimmer Bradley
A.S.A. Harrison	Marjorie Jewel Moss
A.Z.	Martin Kierszenbaum
AA Bronson	Man Lillian Ellison
K	
K. Salin	
K. Soli	
K. Stefin	
K. Tulin	
K.S.	
Karl Maras	
Karren Koe	
Katherine St. Clair	
Katie Vaughn Bare	
Kato	
Ken Blake	
Kenneth Johns	
Kennilworthy Whisp	
Koba	
Koningin der Nederlanden	
Konstantin Petrovich Ivanoc	
L	
Koos van der Merwe	
L.L.L.	
L.M. Regibus	
L'Auteur de 'L'Homme aux	
quarante écus'	
L'Auteur de la tragédie des	
'Guèbres'	
L'Auteur du 'Compère Mathieu'	
L'Humble Evêque d'Alétopolis	
L'Ignorant	
La Roupillière	
Lady Bird Johnson	

www.registryofpseudonyms.com/Edith_Emma_Cooper_Katherine_Harris_Bradley.html

previous A-Z next

Edith Emma Cooper
Katherine Harris Bradley

Pseudonym:
Michael Field

Katherine Harris Bradley (1846-1914) and Edith Emma Cooper (1862-1913) were British poets; together they used the pseudonym Michael Field, and wrote around 40 works under this name. Cooper was Bradley's niece and ward. They lived together, as atheists and lesbian lovers, in what they called a 'terrible marriage', from the time when Cooper was a child. They claimed they worked together so closely that they could not tell who had written which line in their work. In their poem 'It was deep April' they wrote: 'My love and I took hands and swore / Against the world, to be / Poets and lovers evermore'.

When Cooper turned 16 she attended classes at the University of

1 www.registryofpseudonyms.com
2 pagina www.registryofpseudonyms.com

Riet Wijnen over Kunsthuis SYB:

SYB heeft me ruimte gegeven om een project wat ik eerder bij SYB begon, The Registry of Pseudonyms verder te ontwikkelen. Het heeft me ruimte, zowel inhoudelijk, als financieel, gegeven om een goed begin te kunnen maken. Ruimte en tijd om te lezen en onderzoek te doen.

Tijdens het verblijf bij SYB ben ik enkel begonnen aan de eerste onderzoeksfase van het project, de reader. Het lijstje met namen van mogelijke schrijvers is concreter geworden, net als de mogelijke onderwerpen, maar het is enkel een begin.

Dit had ik overigens niet anders verwacht. Het idee is

het boek verder af te maken, een definitieve lijst met onderwerpen te maken en schrijvers en uit te nodigen, en financiers te vinden etc. Dit kan nog zeker een jaar in beslag nemen.

Uit de evaluatie van Erica van Loon (programmeringscommissie SYB)

Riet Wijnen is de eerste kunstenaar die ik als PC-lid begeleidde. Ik sprak haar voorafgaand aan haar residentie en bezocht de première van haar nieuwe videowerk in het Stedelijk Museum Amsterdam en haar tentoonstelling en voordracht door Will Holder uit haar publicatie, beide bij Ellen de Bruijne Projects in Amsterdam.

Nadat onze mailwisseling in augustus begon en we elkaar al een paar keer informeel bij openingen spraken, ontmoette ik Riet begin november bij haar thuis. De uitkomst van het onderzoek tijdens haar residentie zal uiteindelijk een reader zijn, die voortkomt uit The Registry of Pseudonyms. Deze publicatie zal naar verwachting eind 2016 worden uitgegeven in samenwerking met Kunstverein Amsterdam en Casco.

Eind december ben ik bij Riet langs gegaan in Beetswaag. Haar onderzoek verliep goed, wel maakte ze zich zorgen over haar presentatie, omdat de spreker die ze graag had

willen uitnodigen op dat moment geen tijd had. We bespraken haar plan om de presentatie door Mia Lerm-Hayes, professor aan de UvA, op een later moment te laten plaatsvinden in SYB, mogelijk als een klein symposium dat onderdeel van de verdere ontwikkeling van haar publicatie zou kunnen zijn.

Haar presentatie op 16 januari viel samen met de nieuwjaarsborrel van SYB en ze besloot op dit moment een korte samenvatting te geven van haar onderzoek tot dan, aan de hand van voorbeelden van haar website The Registry of Pseudonyms. Daarbij serveerde zij het publiek de cocktail The Last Word, die een mooie

link heeft naar het fenomeen pseudoniem.

Persoonlijk vond ik dit een goede oplossing, haar presentatie maakte mij alleen nog maar meer nieuwsgierig naar de toekomstige reader.

Voor mij verliep de begeleiding van Riet op een zeer prettige manier. Ze stond open voor een inhoudelijk gesprek over de invulling van haar werkperiode. Ze hield me op de hoogte van haar overdenkingen, enthousiasme, maar ook haar onzekerheden, waardoor onze communicatie op een natuurlijke wijze verliep en ik daar waar nodig sparringpartner voor haar kon zijn.